

VASA UNIVERSITET

Filosofiska fakulteten

Timo Väättänen

En terminologisk studie av golf och dess regler

Avhandling pro gradu i svenska språket
Vasa 2012

INNEHÅLL

TABELLER	3
FIGURER	3
TIIVISTELMÄ	5
1 INLEDNING	7
1.1 Syfte	9
1.2 Material	11
1.3 Metod	14
1.4 Avhandlingens disposition	17
2 FACKSPRÅK OCH ALLMÄNSPRÅK	18
2.1 Språket inom fackområdena	20
2.2 Golfreglerna – en minilekt?	21
3 TERMINOLOGILÄRA	23
3.1 Terminologiarbete i teori och praktik	24
3.2 Centrala begrepp inom terminologiläran	25
3.3 Begreppet 'handling' och 'händelse'	29
3.4 Kort om golfterminologin	34
4 GOLFBEGREPPET OCH SPELETS DELOMRÅDEN	37
4.1 Golfbegreppets kännetecken = centrala delområden i golf	37
4.2 Relationer mellan golfens delområden	42

5 EN ÖVERSIKTLIG ANALYS AV GOLFENS BEGREPPSSYSTEM	48
5.1 Kartläggning och klassificering av olika typer av golfbegrepp	48
5.1.1 Regler och principer	51
5.1.2 Golfaktörer	52
5.1.3 Handlingsbaserade golfbegrepp	53
5.1.4 Spelredskap och utrustning	55
5.1.5 Banbegrepp	56
5.1.6 Spelpåverkande faktorer	60
5.2 Ett tänkbart begreppssystem	61
5.3 Centrala begreppsrelationer i golf	63
6 KÄNNETECKENANALYS AV ETT URVAL GOLFHANDLINGAR	67
6.1 Kort om de utvalda handlingarna	70
6.2 Känneteckenanalys av 10 regelbaserade golfhandlingar	71
6.3 Beskrivning av golfens spelförlopp	83
7 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	88
KÄLLOR	91

TABELLER

Tabell 1. Antalet golfutövare i Europa och i Finland (EPGA 2010)	9
Tabell 2. Faktorer som knyts till handlingar och händelser baserad på Pilke (2000: 104–162)	30
Tabell 3. Kriterier för begreppet 'handling' och 'händelse' baserad på Pilke (2000: 104– 162) med konkreta belägg på golfhandlingar och -händelser	34
Tabell 4. Kännetecknen hos de valda regelbaserade handlingarna	73
Tabell 5. Kännetecknen hos de valda regelbaserade handlingarna	77
Tabell 6. Relevanta kännetecknen hos de regelbaserade handlingarna	80

FIGURER

Figur 1. En överblick över avhandlingens forskningsmaterial	13
Figur 2. De olika analysfaserna i denna studie	16
Figur 3. Golfspråkets (golfreglernas) placering i ett språksystem baserad på Nordman (1994: 11)	22
Figur 4. Centrala begrepp inom terminologiläran enligt TSK (1988: 24)	28
Figur 5. Centrala delområden i golf	41
Figur 6. Förbindelser mellan golfens delområden på en allmän nivå	43
Figur 7. Banbegrepp på ett tänkbart golfhål	57
Figur 8. En översikt över golfens begreppssystem	62
Figur 9. Centrala begreppsrelationer i golf	64
Figur 10. Begreppssystem för olika typer av golfhandlingar	68
Figur 11. Golfspelandet på den allmänna nivån	83
Figur 12. Det ovanbeskrivna golfscenariot i förkortad version ur ett fågelperspektiv	87

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Timo Väättänen
Pro gradu -tutkielma:	En terminologisk studie av golf och dess regler
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Valmistumisvuosi:	2012
Työn ohjaaja:	Siv Björklund

TIIVISTELMÄ:

Tässä tutkimuksessa tutkin golfia ja golfsääntöjä terminologisesta näkökulmasta. Tavoitteeni on perehtyä ja kuvata golfia yleisellä tasolla sekä analysoida yksittäisiä golfsääntöjä. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat: Mitä terminologinen näkökulma voi kertoa golfista ja sen säännöistä? Minkälaiset tekijät voivat olla hankalia sääntöjen ymmärtämisen kannalta? Miten tutkimuksestani voi olla hyötyä sääntöjen edelleen kehittämisessä?

Tutkimusmateriaalini koostuu pääosin virallisista ruotsinkielisistä golfsäännöistä sekä Ruotsin golfliiton julkaisemasta opetusmateriaali DVD:stä. Materiaalin avulla olen perehtynyt golfin sääntöihin, käsitteisiin ja käsitejärjestelmään. Tutkimukseni metodi perustuu terminologiseen käsiteanalyysiin, jonka tavoitteena on mm. tutkia ja kuvata tietyn alan käsitteitä, niiden välisiä suhteita ja näiden muodostamia käsitejärjestelmiä. Tämän lisäksi olen tutkinut yksittäisiä golfsääntöjä Nine Pilken toimintakäsitteille laaditun käsiteanalyysin avulla.

Tutkimukseni osoittaa että golfin käsitejärjestelmä on laaja ja monipuolinen. Erilaisia golfkäsitteitä on noin 600. Tutkimuksessa luokittelin niitä pelivälineisiin, ratakäsitteisiin, peliin vaikuttaviin tekijöihin (olosuhteet), toimintaan viittaaviin golfkäsitteisiin, toimijoihin sekä sääntökäsitteisiin. Yleisellä tasolla golfia voidaan pitää aktiviteettina, tällöin myös käsitesuhteet perustuvat aktiviteettiin vaikuttaviin tekijöihin.

Golfia kannattaa kuitenkin tarkastella monesta eri näkökulmasta, jotta saisi hyvän käsityksen koko pelistä. Sääntöjen tarkastelu toimintakäsitteinä osoitti, että metodi on yksi tärkeimmistä tekijöistä sääntöjen ymmärtämisen kannalta, mikä puolestaan voidaan rinnastaa oikeaoppiseen golfin pelaamiseen.

Yleisesti voidaan todeta, että terminologiset menetelmät soveltuvat hyvin golfin tutkimiseen ja että peli on monipuolinen sekä sääntöihin perustuva. Tästä tutkimuksesta voi olla lähtökohtaisesti hyötyä siinä tapauksessa, jos aikoo tutkia golfia jostain tietystä näkökulmasta. Myös konteksti popularisointi ja uudet harrastajat saattaisivat hyötyä tutkielmastani, mikäli sen perusteella tehtäisiin esim. termilistoja käsitesuhteineen helpottamaan sääntöjen oppimista.

NYCKELORD: golf, begrepp, begreppssystem, känneteckenanalys, handling

1 INLEDNING

Vi människor är sysselsatta och engagerade inom flera olika ämnesområden där vi genom erfarenhet ökar vår kännedom om världen. Efter att vi tillägnat oss mer ingående insikter om de ämnesområden som vi är intresserade av och verksamma i, blir vi kallade för experter, specialister eller t.o.m. auktoriteter. Man kan bli kallad för specialist inom ett visst ämnesområde oavsett om man bedriver forskning med vetenskapliga metoder eller inte. Även utanför universitets- och andra forskningsmiljöer tillägnar vi oss kunskap som förutsätter en viss specialisering. Detta sker oftast genom praktisk erfarenhet.

Ett grunddrag inom olika ämnesområden är att de har ett eget specifikt språk som präglas av fackspecifika eller områdesspecifika begrepp och termer (begreppen 'begrepp' och 'term' diskuteras ytterligare i avsnitt 3.3). Till skillnad från allmänspråket (se mer om begreppen 'fackspråk' och 'allmänspråk' kapitel 2) definieras begreppen striktare inom dylika områden bl.a. för att effektivisera kommunikation (Terminologicalentralen: 2010a). Även inom olika spel och sportgrenar, som jag starkt brinner för, existerar ett eget ämnesspecifikt och tämligen isolerat språk.

För att man ska kunna förstå det s.k. sportspråket och för att man ska kunna utöva ett visst spel, måste man känna till spelets regler och principer, eftersom de är just dessa som definierar vad ett visst spel eller sportgren går ut på. Vad som är spelets grundläggande syfte, hur man ska agera, vad som är tillåtet, vad som inte är tillåtet, förklaras och definieras i reglerna. Allt det här förutsätter kännedom om olika typer av spel- och regelbaserade begrepp.

I den här studien har jag valt att undersöka ett av världens mest avancerade och strikt regelstyrda spel – golf. Följande faktorer talar sitt tydliga språk om att golf är ett regelorienterat spel och mellan raderna kan man dessutom läsa att golfreglerna är, om inte krångliga, i alla fall långt utvecklade.

1. Golfens regler administreras av två internationella organ R&A och USGA (USA och MEXIKO), som samarbetar med över 130 golforganisationer runt om världen (RFG 2007: 2).
2. Till skillnad från flera andra spel och sportgrenar, måste man i golf avlägga ett prov (grönt kort) innan man får tillstånd att själv spela på en riktig golfbana (Grönt kort – Golfens nybörjarutbildning 2012).
3. Till skillnad från flera andra spel och sportgrenar, kan en golfare själv använda regelboken under spelets gång. Vid behov slår man upp i den, alltså när man behöver utreda en viss regel vidare (RFG 2007: 15).
4. I de flesta fall spelar man golf i avsaknad av en domare (RFG 2007: 17). Det här betyder att golfarna måste vid sidan om spelet agera som domare. Golf spelas i en spelgrupp och spelarna måste själva och inom spelgruppen se till att alla följer spelets regler.

Om man tittar på faktorerna 2, 3 och 4 kan man konstatera att de är sällsynta inom andra populära och välkända spel. Golfreglerna är alltså i genomsnitt mer utvecklade än regler i de flesta spel och sportgrenar som finns. Det här ställer stora krav på golfspråket och -kommunikationen dvs. kännedom om olika typer av golfbegrepp spelar en avgörande roll med tanke på effektiv kommunikation och förståelse av spelets regler. För att inledningsvis demonstrera det här, har jag plockat fram en enskild regel (Underlåtelse att håla ut) från de officiella svenska golfreglerna *Regler för golfspel 2008–2011* (RFG 2007: 47).

”Om en *tävlare* på något håll underlåter att håla ut och inte rättar sitt misstag innan han slår ett *slag* från nästa *tee* eller, om det rör sig om sista hålet på rondan, innan han lämnat *green*, är han diskvalificerad.”

I exemplet finns flera golfbegrepp och begreppsrelationer som man måste känna till för

att man ska kunna förstå hela regeln. Med begreppet 'begreppsrelation' syftar jag i enlighet med Nuopponen (1994: 69) på olika typer av förbindelser mellan begreppen som vi skapar genom tänkande. Jag anser att det bästa sättet att lära sig golfreglerna, golfbegrepp och relationerna mellan dem är att man helt enkelt spelar golf. Men å andra sidan kan man resonera att eftersom golf är ett regelorienterat och teoretiskt spel, har man också nytta av diverse inlärningsmaterial såsom golftermlistor och begreppsdefinitioner, när man försöker lära sig reglerna och begreppen som förekommer i dem. Det här överensstämmer väl med det att golf har fått mer utövare under den senaste tiden (se tabell 1). De nya utövarna måste tillägna sig en tämligen komplex och omfattande begreppsvärld när de börjar spela golf.

Tabell 1. Antalet golfutövare i Europa och i Finland (EPGA 2010)

Europa				
År	Golfare	Män	Kvinnor	Juniorer
2010	4 439 233	2 895 537	1 104 123	438 213
2009	4 328 856	2 811 240	1 060 482	442 643
Finland				
År	Golfare	Män	Kvinnor	Juniorer
2012	143 887	86 347	39 369	18 171
2011	142 184	84 756	39 080	18 348
2010	137 282	81 250	37 709	18 323

1.1 Syfte

Syftet med denna avhandling är att undersöka och ge en terminologisk beskrivning av golf och dess regler. Jag kommer både att analysera och beskriva golfbegreppet på en övergripande nivå och sätta mig in i en mer krävande forskningsdimension – golfreglernas komplexa natur. Jag vill hitta förklaringar på följande forskningsfrågor:

- Vad kan en terminologisk studie berätta om golf och dess regler?
- Vilka faktorer kan ligga i grunden för reglers komplexa karaktär?
- Hur och i vilken kontext kunde man ha nytta av denna studie?

Mina hypoteser bygger på det faktum att golf är ett omfattande och mångfasetterat spel. Golf spelas mitt i naturen på ett stort område jämfört med andra spel. Enligt det finska golfförbundet (Suomen Golfliitto 2010b) behöver man ett 55–65 ha stort markområde för en golfbana med 18-hål, som motsvarar ungefär 55 störst tillåtna fotbollsplaner (Svenska Fotbollförbundet 2010: 6). Därtill tar det omkring 4 timmar att spela en runda golf med 18-hål (Svenska Golfförbundet 2012a). Mycket kan hända under en runda. Vädret och spelförhållandena kan variera. Reglerna måste täcka alla möjliga tänkbara spelsituationer som kan uppstå på det stora banområdet och beakta alla möjliga spelpåverkande faktorer som t.ex. natur och vädret (se avsnitt 4.2 och 5.1.6).

Ur ett terminologiskt perspektiv kan man således resonera att golfbegreppens egenskaper och relationer, som finns mellan begreppen, högst troligen är komplexa. Det här kan antas betyda att en förståelse för reglerna och ett regelrätt agerande på golfbanan förutsätter vittgående insikter om begreppens egenskaper samt förmåga att kunna gestalta flera olika relationer som finns mellan begreppen. Eftersom jag i min kandidatavhandling *Begrepp och termer inom discgolf* (Väätänen 2007), studerade discgolfbegrepp med terminologiska analysmetoder (se mer om discgolf t.ex. Discgolfsveden 2012), vet jag vilka begreppsrelationer som är relevanta i detta spel. Många av de här tankarna gäller även i golf på grund av att golf och discgolf bl.a. i betydelsen regler, spelstrategi, mentalt spel och spelförlopp är likartade. Begreppsrelationer som jag fäste uppmärksamhet vid i min kandidatavhandling och som jag förväntar mig att upptäcka även i denna studie, kallas inom terminologilära för *kausala relationer* och *aktivitets – platsrelationer* (Nuopponen & Pilke 2010: 39–40 & 42–43). Jag diskuterar de här relationerna närmare i avsnitt 5.3, men på lekmannaspråk kunde man förklara kausaliteten inom golf så att det finns olika typer av bakomliggande och orsaksmässiga faktorer som påverkar spelandet, t.ex. att vind inverkar på bollens

flygbana och regn påverkar reglerna (se avsnitt 4.2). Även *aktivitets – platsrelationen*, alltså på vilket banområde (se mer om golfbanan i avsnitt 5.1.5) någonting görs eller något inträffar, kommer med stor sannolikhet att synas i mina analyser.

Även i de officiella svenska golfreglerna *Regler för Golfspel 2008–2011* har man lyft fram begreppen. I golfens regelbok finns ett eget avsnitt för begreppsdefinitioner och det konstateras att dessa fungerar som grund för hur reglerna är formulerade och att en förståelse för begreppen är av central betydelse för ett felfritt användande av reglerna (RFG: 16, 29–43). I regelboken har man dock inte desto mer ingående förklarat på vilket sätt ett felfritt användande av reglerna är förknippat med kännedom om begreppen. Jag tror att den terminologiska infallsvinkeln kan ge en närmare förklaring till detta och över huvud taget antar jag att den kan visa hur reglerna är konstruerade och vad som är effektiv golfkommunikation.

Eftersom golf har fått mer utövare under de senaste åren (se tabell 1), måste golfkommunikationen fungera effektivt. Särskilt de nya utövarna måste snabbt lära sig golfreglerna. Man kunde dra nytta av mina forskningsresultat särskilt i kontexten popularisering och golf, vilket för sin del anknyts till målgruppen nybörjare. En del av de golftermistor som jag har hittat på nätet och t.ex. termlistan som jag har gått igenom i boken *Golf för Dummies* (jag hade ursprungligen tänkt mig att undersöka denna termlista), kunde i vissa fall ha mer informativa begreppsdefinitioner. Över huvud taget kan den här undersökningen bidra till dimensioner som man kunde ha nytta av, t.ex. då man utarbetar golftermistor, eller då man av någon annan anledning vill presentera golf och dess regler, begrepp och relationer mellan begreppen på ett systematiskt sätt.

1.2 Material

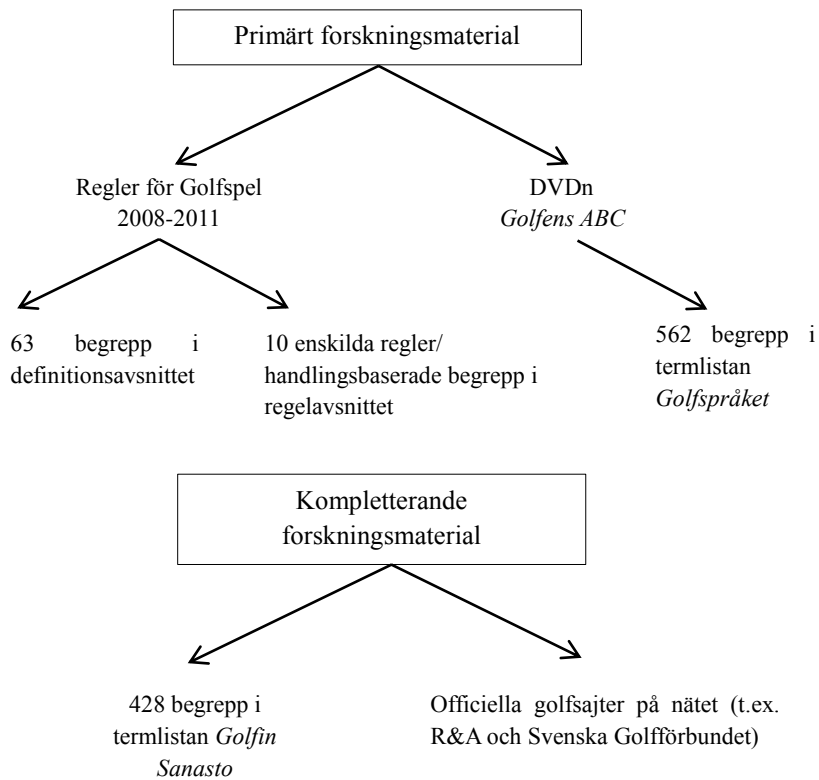
Mitt forskningsmaterial består huvudsakligen av *Regler för Golfspel 2008–2011* (härefter RFG) och DVD:n *Golfens ABC: Din vägledning till roligare golf* (härefter Golfens ABC). Med hjälp av dessa har jag undersökt golf och byggt mig en bättre

förståelse för spelet och framför allt för mina primära forskningsobjekt, golfbegrepp.

RFG är en översättning av de officiella engelskspråkiga golfreglerna och de är utarbetade av Svenska Golf förbundets regelkommitté. De är antagna av R&A Rules Limited, The United States Golf Association (USGA) och Svenska Golf förbundet. R&A Rules Limited och USGA bildar det regelansvariga organet inom golfen. (RFG 2007: 2–3)

Boken består av tre huvudavsnitt: 1) etikett 2) definitioner och 3) spelets regler. Jag har läst igenom hela boken, men mest har jag haft nytta av definitions- och regelavsnittet. I definitionsavsnittet hittar man 63 begrepp som anses vara viktiga för förståelsen av reglerna. Vanliga golfbegrepp som 'putt' eller 'drive' finns inte definierade i RFG, förmodligen på grund av att den avsedda målgruppen, golfare med grönt kort, redan känner till dem och inte behöver vidare upplysningar om dylika centrala golfbegrepp. Förutom att det finns ett definitionsavsnitt i RFG, finns det också ett regelavsnitt som jag har närläst mycket noggrant. I regelavsnittet hittar man de enskilda golfreglerna, som anknyts till mina frågeställningar (se ytterligare avsnitt 1.3).

Den andra centrala informationskällan som jag vänt mig till är Golfens ABC, som det Svenska Golf förbundet har gett ut 2008. Denna DVD är en ypperlig informationskälla vad angår golf och dess regler. Tack vare DVD:n har jag fått en djupare förståelse för golf, även om jag inte själv spelar. I DVD:n hittar man de officiella svenska golfreglerna 2008–2011, det finns ett regelspel med regelfrågor, instruktiva golfvideor, en termlista med begreppsdefinitioner och man kan även spela en virtuell golfrunda, där man hamnar i olika spelsituationer och lär sig mer om golfens regler och begrepp som anknyts till dem. I det här sammanhanget vill jag lyfta fram termlistan som heter *Golfspråket*. Den är hämtad från boken *Golfspråket*, vars författare är Stefan Hällberg. Med följande figur (figur 1) ger jag en översikt över avhandlingens forskningsmaterial.

Figur 1. En överblick över avhandlingens forskningsmaterial

Mitt forskningsmaterial är omfattande eftersom jag har velat få en grundlig uppfattning om golfens begreppssystem (avsnitt 5.2). Jag har gått igenom de 63 begrepp som finns i definitionsavsnittet i RFG (2007: 29–44) och de 562 begrepp som finns i termlistan *Golfspråket*. Därtill har jag närmare granskat 10 golfregler/golfhandlingar (avsnitt 6.2.) som finns i regelavsnittet i RFG (2007: 44–122). Som framgår av figur 1, har jag som kompletterande forskningsmaterial undersökt diverse golfrelaterade källor på nätet som t.ex. R&A:s och Svenska och Finska Golf förbundets hemsidor. På det Finska Golf förbundets hemsidor (Finska Golf förbundet 2010a) har jag hittat termlistan *Golfin Sanasto*, med vilken jag har kompletterat mina primära källor. *Golfin Sanasto* är utarbetad på finska och i den hittar man några golfbegrepp som inte finns i RFG eller i *Golfens ABC*.

Golf kan studeras ur ett antal olika synvinklar. I själva verket borde man själv spela för

att kunna förstå golf och dess detaljer. Jag har använt mig av skriftligt svenskt golfspråk, vilket i mitt fall har varit ett ändamålsenligt alternativ, då jag har lärt mig mer om golf, golfregler och spelets begreppssystem. Materialet är publicerat av officiella golforganisationer (R&A och Svenska Golfbundet), därför anser jag att det är tillräckligt högkvalitativt för mina forskningsändamål. Det finns golfexpertis inom de nämnda golforganisationerna och man kan betrakta materialet som pålitligt.

1.3 Metod

Den här studien är deskriptiv och kvalitativ, men främst av allt är den terminologisk. Avhandlingens metod bygger på det systematiska förfarande som inom terminologiläran kallas för *begreppsanalys*. Begreppsanalysen består av olika faser och jag presenterar dem kort här utgående från boken *Ordning och reda: Terminologilära i teori och praktik* (Nuopponen & Pilke 2010).

Det första steget i en begreppsanalys är att man samlar information om ett fackområde och bildar sig en helhetsuppfattning om det. Det här kan göras med hjälp av litteraturgenomgång, klassificeringar och genom att anlita specialister. Det granskade området grupperas sedan i delområden, varav man väljer och analyserar ett visst område. Inom detta område går man mer in på begreppen, dess kännetecken och relationer som finns mellan dem, vilket till sist leder till att man framställer begreppssystem och drar slutsatser enligt de resultat som hela analysen ger. (Nuopponen & Pilke 2010: 24).

Jag kommer att använda denna beskrivning som rättesnöre, men jag kommer även att göra mina egna modifikationer i den. T.ex. så att jag först indelar golf i delområden (avsnitt 4.1) och sen går in på spelets begreppssystem ur ett brett perspektiv (kapitel 5). Först därefter väljer jag ett särskilt område för närmare granskning (kapitel 6). Modifikationerna föranleds av mina frågeställningar (se avsnitt 1.1) och golfreglernas komplexa natur, vilket har förutsatt en hel del kartläggning och avgränsning. Härnäst sammanfattar jag de metoder som jag kommer att applicera på mitt arbete i syfte att

undersöka och skildra golf samt att hitta svar på mina frågeställningar (se avsnitt 1.1).

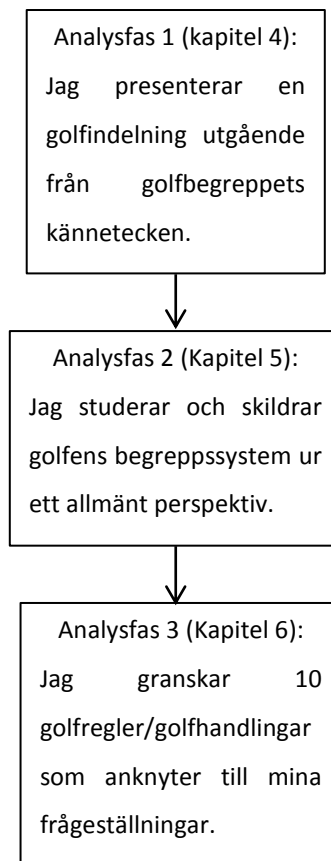
Golf är ett omfattande spel och jag kommer endast att undersöka spelformen *slagspel*. Slagspel går enligt RFG (2007: 47) ut på att varje golfare spelar ett visst antal på förhand bestämda hål (t.ex. 3 rundor där en runda består av 18 hål). Varje hålresultat antecknas och den som klarar sig de fastställda ronderna ”på lägst antal slag är vinnaren” (RFG 2007: 47). Slagspel är förmodligen den spelform som de flesta av oss känner till och associerar med golfspelandet. För att kunna dra allmänna och hållbara resonemang om golf, har jag valt att koncentrera mig på denna spelform.

Mina analyser består av tre faser som samspelar med varandra. I den första analysfasen (avsnitt 4.1) presenterar jag en golfindelning utgående från golfbegreppets kännetecken. För detta tillämpar jag Nina Pilkes känneteckenklasser för handlingar (se avsnitt 4.1). Som material använder jag RFG, *Golfens ABC* och Svenska Golf förbundets hemsidor. I avsnitt 4.2 resonerar jag om hur indelningens olika delområden binds ihop. Kapitel 4 fungerar som en terminologisk introduktion till golf och som en startpunkt för de påföljande analyserna (kapitel 5 & 6).

I den andra analysfasen (kapitel 5) undersöker jag golfens begreppssystem ur ett allmänt perspektiv. Jag kommer att kartlägga och klassificera olika typer av golfbegrepp (avsnitt 5.1) samt att presentera ett tänkbart begreppssystem (avsnitt 5.2) och de grundläggande begreppsrelationerna i golf (avsnitt 5.3). Som material använder jag RFG, termlistan *Golfspråket* och termlistan *Golfin sanasto*. Målet med detta kapitel är att få mer information om golfens begreppssystem samt att skildra det.

Analyserna i kapitel 4 & 5 fungerar som grund för den tredje och sista analysfasen som jag utför i kapitel 6, eftersom de har gett mig konkreta resultat i form av en bättre uppfattning om golfens begreppssystem (avsnitt 5.2). I denna analysfas (kapitel 6) koncentrerar jag mig på 10 enskilda golfregler som finns i RFG (2007: 44–122) i regelavsnittet. Jag betraktar de här reglerna som golfhandlingar (se avsnitt 3.3) och jag kommer att granska dess kännetecken genom att använda Nina Pilkes

känneteckenanalys av handlingar med några modifikationer. Jag har t.ex. preciserat kännetecknet plats till banområde (se 6.2), m.a.o. en allmän känneteckenklass har lett till en underklass som fungerar i golf. Till sist, i avsnitt 6.3, skildrar jag golfens spelförlopp och ger några exempel på relationer mellan de utvalda handlingarna genom att placera dem i kontext. Det är i synnerhet kapitel 6 som anknyter till mina frågeställningar (se avsnitt 1.1). Följande figur (figur 2) åskådliggör de terminologiska analysfaserna som avhandlingen baserar sig på.

Figur 2. De olika analysfaserna i denna studie

1.4 Avhandlingens disposition

Avhandlingens teoridel behandlar jag i kapitel 2 (fackspråk och allmänspråk) och i kapitel 3 (terminologi). I kapitel 4, 5 och 6 utför jag de empiriska analyserna som jag sedan sammanfattar med en slutdiskussion i kapitel 7. I kapitel 2 diskuterar jag skillnaden mellan begreppen 'fackspråk' och 'allmänspråk' för att hitta en definition av de nämnda begreppen. I avsnitt 2.1 och 2.2 placerar jag in golfens språk i ett språkssystem som bygger på en hierarkisk relation mellan begreppen 'fackspråk', 'teknolekt' och 'minilekt'. I avsnitt 2.1 diskuterar jag golfspråket som en del av fackspråket medan jag i avsnitt 2.2 preciserar denna kategorisering. Golfspråkets sammankoppling till minilekt presenteras följaktligen i avsnitt 2.2.

I kapitel 3 diskuterar jag vetenskapsgrenen terminologi. Jag inleder med en kort översikt över området och diskuterar i avsnitt 3.1 hur de terminologiska principerna används i teori och praktik. Avsnitt 3.2 är av central betydelse för detta arbete eftersom jag diskuterar betydelsen hos centrala begrepp och termer inom terminologins teori, vilka också i denna studie är ytterst relevanta. Begreppen 'handling' och 'händelse' diskuterar jag i avsnitt 3.3 för att kunna betrakta och klassificera en golfhandling som handling. I avsnitt 3.4 för jag ett kort meningsutbyte om golfterminologin och dess särdrag.

Den empiriska delen behandlar jag i kapitel 4, 5 och 6 (se avsnitt 1.3). I avsnitt 7 sammanfattar jag detta projekt. I den sammanfattande diskussionen drar jag i enlighet med Nuopponen och Pilke (2010: 24) konklusioner enligt de resultat som hela begreppsanalysen ger samt kopplar ihop dem med mina frågeställningar (avsnitt 1.1.).

2 FACKSPRÅK OCH ALLMÄNSPRÅK

I detta kapitel kommer jag att ge en kort överblick över områdena fackspråk och allmänspråk samt diskutera begreppen 'teknolekt' (avsnitt 2.1) och 'minilekt' (avsnitt 2.2) i denna kontext. I stället för att leta efter uttömmande begreppsdefinitioner så kommer jag att föra en teoretisk diskussion om respektive begrepp och utveckla tankegångar om golfspråket och dess placering i ett språksystem, där begreppet 'fackspråk' står högst upp i hierarkin.

Begreppet 'fackspråk' används ofta som en gemensam benämning för de olika fackens språk (Nordman 1994: 10). Men vad menar man egentligen med begreppet 'fack'? Forskningsgren, profession, specialitet, verksamhetsområde, ämne eller yrke? Begreppen 'fackspråk' och 'fack' är svårdefinierade och lär aldrig få exakta och icke-kontroversiella definitioner, då det finns så många olika synvinklar och definitionsmöjligheter. Den som har läst om fackspråk möter dock ofta de s.k. traditionella vetenskaperna, som t.ex. biologi, kemi och fysik i samband med fackspråk. Skillnaden mellan begreppen 'fackspråk' och 'allmänspråk' är inte heller så tydlig, men den är åtminstone värd att diskutera för att komma vidare med detta resonemang. Enligt fackspråkforskarna Laurén & Nordman (1987: 31) kan skillnaden mellan 'fackspråk' och 'allmänspråk' förevisas med hjälp av kommunikationssituationen, alltså när och mellan vem fackspråk och allmänspråk används. Kommunikation mellan två marinbiologer, som är verksamma inom samma ämnesområde, är fackspråk när de diskuterar sitt eget ämnesområde. Båda är specialister inom samma ämnesområde och kan därför använda en speciell terminologi när de kommunicerar med varandra (Laurén & Nordman 1987: 31). Ett vardagligt samtal mellan busschauffören och passageraren, när den sistnämnda kliver in i bussen och frågar vad han ska betala för sin resa, förutsätter förhoppningsvis inga specialkunskaper. En bättre term i ett sådant fall är då *allmänspråk*, om ett val mellan de två alternativen måste göras.

Det finns tre benämningar, specialområde, fackområde och ämnesområde som ligger nära varandra. Man kan inte dra en skarp gräns mellan de här benämningarna, men jag anser ändå att det finns små nyanser mellan dem. Som fackområde uppfattar jag i första

hand de s.k. traditionella vetenskaperna som filosofi, fysik och lingvistik etc. Till skillnad från special- eller ämnesområde förknippar jag begreppet 'fackspråk' med en sådan verksamhet som är mer yrkesmässigt bedriven och mer omfattande i fråga om teorier än de två först nämnda benämningarna. Att hålla isär ämnesområde och specialområde är minst sagt svårt och med dessa uttryck kan man givetvis uppfatta nästan vad som helst. Min logik bygger på tanken att de på sätt eller annat skiljer sig från vardagssysslorna. Som exempel kunde man nämna olika fritidsaktiviteter som inte (ännu) bedrivs professionellt men som i alla fall förutsätter en viss kännedom om aktivitetens principer, utrustning eller teknik. Mitt stora intresse discgolf, passar in i sammanhanget. I Finland är det för tillfället ingen som kan kallas för en professionell discgolffare som tjänar sitt levebröd endast genom att spela discgolf. Av egen erfarenhet kan jag tillägga att de kunskaper som man behöver för att kunna utöva och förstå discgolf, skiljer sig markant från de som man tillägnar sig i det vardagliga livet.

En annan skillnad mellan 'fackspråk' och 'allmänspråk' ligger i användningen av begrepp och termer. I det vardagliga språkbruket används allmänt kända ord, vilka kan ha betydelse i flera olika situationer. Begreppen i allmänspråket är inte lika exakt definierade som begrepp inom de olika fackområdena (Nuopponen 1994: 15). Ett fackområde däremot präglas av exakt definierade begrepp och termer, som för det mesta används endast inom sitt eget område. Användning av exakt definierade begrepp och termer effektiviserar kommunikationen mellan människor inom samma fackområde (TSK 2010a). Exemplet är många. Juridik t.ex., är ett traditionellt fackområde med exakt definierade begrepp. Termerna ger de rätta associationerna för de som är specialister. Dessutom bidrar de till att information når fram så snabbt som möjligt så att fackområdet kan fungera på det bästa och mest effektiva sättet. Det här överensstämmer också med golf, som ganska mycket påminner om juridik. Golfspråket och framför allt språket i golfreglerna har egenskaper som liknar juridik. Parallellen mellan de här områdena blir mer begriplig om man granskar dem ur en normativ synvinkel. I mångt och mycket handlar reglerna om hur en golffare ska gå till väga i de olika spelsituationerna. Hur ska man göra/inte göra, vad får man göra, på vilket sätt, vad är konsekvenserna ifall etc. Det här påminner om hur en medborgare ska och bör agera i ett samhälle.

Kommunikationssituationer som uppstår i ”golfklubben” liknar fackspråkliga kommunikationssituationer. De som skriver och redigerar de officiella golfreglerna spelar själva golf eller har åtminstone spelat. De måste vara golfspecialister i ordets vidaste bemärkelse. Hur annars skulle de kunna förstå och förmedla information om ett så avancerat spel som golf? De som använder och mottar information som finns i golfreglerna, måste också vara insatta i golf. Både avsändaren och mottagaren kan kallas för golfspecialister, eftersom bägge kan förstå och tolka reglerna. De har praktisk erfarenhet av golf och de känner till spelets begreppsvärld. Sinsemellan kan de använda en speciell terminologi. Det här leder igen mina tankar mot juridik, där kommunikationsaspekten följer ett liknande mönster. Lagarna skrivs och redigeras av yrkeskunniga människor och är för det mesta förståeliga bara för dem som är aktiva inom samma verksamhetsområde, vilket i fråga om juridik är en paradox. Kommunikationssituationer som uppstår mellan de som skriver och redigerar golfregler och de som använder dem, påminner om fackspråk och man kunde betrakta golf t.ex. som en del av ett fackspråk. Detta är dock inte det enda sättet att reflektera kring frågan även om den utgör kärnan i mitt tänkande.

2.1 Språket inom fackområdena

Golfklubben kan placeras ännu exaktare i ett språksystem där begreppet 'fackspråk' står som ett överbegrepp. De två underavdelningarna, begreppen 'teknolekt' och 'minilekt' delar fackspråken i mindre, ännu mer exakt definierade enheter (Nordman 1994: 11). Begreppet 'teknolekt' syftar på språket inom ett fackområde (Laurén & Nordman 1987: 33). Inom vetenskapen kan man gruppera enskilda teknolekter på basis av fack, vilket betyder att ”man kan tala om matematikens teknolekt, medicinens teknolekt, juridikens teknolekt osv” (Nordman 1992: 20).

Golfens förankring till dylika teknolekter tycks inte vara så distinkt. Visserligen kunde man tänka sig att golf och främst det utvecklingsarbete som görs inom utrustningssidan, har ett samband med fysikens teknolekt. Bollarna designas och utvecklas så att de flyger så långt som möjligt, samtidigt som man utvecklar klubborna. Begrepp som

'aerodynamik', 'gravitation' och 'hastighet' dyker antagligen upp inom respektive område. Min uppfattning om golfspråket är i alla fall att det är fristående och att det har utvecklats på sina egna villkor (se vidare i avsnitt 3.4). Att använda ordparet golf och teknolekt kan i och för sig vara berättigat, men i följande avsnitt vill jag ännu diskutera ett alternativ som kanske bättre beskriver golfspråket (golfreglerna) och dess placering i ett språkssystem.

2.2 Golfreglerna – en minilekt?

Enligt fackspråksforskare Marianne Nordman (1994: 10) kunde man i fråga om teknolekter och dess underavdelningar gräva ännu djupare. I boken *Minilekter – om de små textgenrernas språk* presenterar Nordman begreppet 'minilekt', dess förhållande till fackspråk, karakteristika, funktioner etc., och förklarar detta begrepp som ett språk som används inom ett inskränkt område där de kommunicerande parterna är specialister på sitt eget ämnesområde. Minilekter, som är en slags underavdelningar, inskränkta teknolekter, kan samspela med andra teknolekter eller de kan fungera självständigt. (Nordman 1994: 10–12)

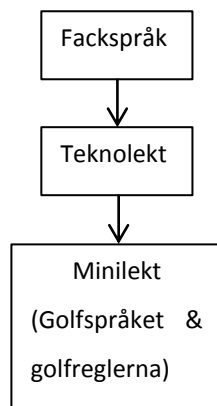
Minilekterna kan ha olika funktioner. De kan beskriva, berätta om en viss företeelse och de kan även uppmuntra dess målgrupp att agera på ett visst sätt (Laurén & Nordman 1987: 55–56). Egentligen så har golfreglerna alla dessa egenskaper, men jag ser att den normerande funktionen är mest förekommande. Som exempel kan man ta definitionen för begreppet 'flaggstång' i RFG (2007: 31):

Flaggstång – 'Flaggstången' är en flyttbar rak riktstång, med eller utan flaggduk eller annat fäst material, som står mitt i *hållet* för att visa dess placering. Den skall vara cirkelrund i genomskärning. Vaddering eller dämpande material som skulle kunna påverka bollens rörelse på ett otillbörligt sätt är förbjudet.

Definitionen börjar med att man förklarar vad golfens flaggstång är för någonting. Därefter blir den normerande funktionen tydlig. Jag fäster speciell uppmärksamhet vid

uttrycken *skall vara* och *är förbjudet*, vilka är normativa uttryck. Man får alltså inte utföra en sådan handling som skulle bryta mot de upplysningar som förmedlas via begreppsdefinitionen – att man som spelare skulle t.ex. framställa och använda en flaggstång av dämpande och fyrkantigt material (större sannolikhet att bollen studsar i hålet på grund av den illegala flaggstången) och på detta vis fuska för att få bättre resultat. I allmänhet tycks den normerande funktionen känneteckna golfens regler.

I ljuset av det som jag har diskuterat i detta kapitel, påstår jag att begreppet 'minilekt' bättre överensstämmer med golfens regler än begreppet 'fackspråk' och man kan därmed placera golfspråket (golfreglerna) i ett större språksystem där begreppet 'fackspråk' står högst upp i hierarkin. Följande figur (figur 3) åskådliggör detta.

Figur 3. Golfspråkets (golfreglernas) placering i ett språksystem baserad på Nordman (1994: 11)

3 TERMINOLOGILÄRA

Terminologilära är av grundläggande betydelse för denna avhandling och i detta kapitel ger jag en översikt över fältet. I avsnitt 3.1 diskuterar jag terminologivetenskapens allmänna karaktär och dess funktioner både i teori och praktik. I avsnitt 3.2 presenterar jag de mest centrala begreppen inom terminologins teori. I avsnitt 3.3 för jag en diskussion om begreppet 'handling' och 'händelse'. Handlingar är mina primära forskningsobjekt och för att jag ska kunna betrakta och klassificera ett golfbegrepp som en handling, behöver jag kriterier för detta. Till sist, i avsnitt 3.4, resonerar jag kring golfterminologin och sambandet som finns och som kunde finnas mellan golf och det terminologiska tänkandet.

Ibland används termen *terminologi* tvetydigt. Denna term kan syfta både på själva vetenskapsgrenen terminologi och på en grupp av termer inom ett visst fackområde (Laurén & Nordman 1987: 79). Det här låter motstridigt eftersom grundtanken i terminologilära bygger i stort sett på effektiv kommunikation. Det är inte fråga om ett stort problem, särskilt när termen *terminologi* förekommer i en bestämd kontext. Då uppfattar man vilken av de två olika betydelseerna respektive term syftar på. Den finska expertorganisationen i terminologiarbete, terminologicalentralen TSK, har en lista över de vanligaste begreppen inom vetenskapsgrenen terminologi. I TSK:s termlista hittar man termen *terminologilära* som definieras som ”lära om struktur, bildning, utveckling, användning och hantering av begrepp och terminologier inom olika fackområden (Terminologicalentralen TSK 2010b). Med den här termen syftar man alltså på ett kunskapsområde. Termen *terminologi* definieras i TSK:s termlista som "uppsättning benämningar som hör till ett fackspråk" (Terminologicalentralen TSK 2010b). Jag kommer att använda termerna *terminologi* och *terminologilära* i likhet med TSK för att göra skillnad mellan de två olika betydelseerna. Ibland använder jag dock uttrycken *vetenskapsgrenen terminologi* och *terminologivetenskap* synonymt med termen *terminologilära*, för att skapa variation i texten.

Enligt TSK (1988: 22) handlar terminologilära om begrepp och termer. Begrepp, relationer mellan dem, begreppssystem, definitioner, termer och valkriterier för

termerna är det som denna vetenskapsgren handlar om (TSK 1988: 22). Den här källan är relativt gammal men jag anser att den i ett nötskal beskriver med hurdana forskningsobjekt man inom terminologivetenskapen arbetar. Terminologiläran är inte en traditionell disciplin med långa anor. Det var först på 1900-talet som denna vetenskapsgren och dess teorier började utvecklas i en mer självständig riktning. Terminologilärans centrala komponenter, begreppen, betraktades som en del av både språkvetenskapen och själva fackområdena. Man utgick från att begreppen hade ett språkligt innehåll – en betydelse, samtidigt som de bildade systematiska enheter och var exakt definierade inom ett visst fackområde. Språkvetarna var ur stånd att klara av de utmaningar som de ställdes inför. Begreppens egentliga betydelse och innehåll förblev diffusa då man inte hade tillräckliga sakkunskaper om ett visst fackområde. På grund av denna tudelning fanns det ett behov av en mer självständig vetenskapsgren med sina egna teorier och målsättningar. Det här tvärvetenskapliga kunskapsområdet som strävar efter att anordna vetande och förbättra kommunikation, kallas för *terminologilära* eller *terminologivetenskap*. Många olika fält som t.ex. vetenskapsteori, språkvetenskap, logik, informationsvetenskap och standardisering har bidragit till detta område i och med att man inom terminologiläran har stött på en del teorier och metoder från dessa fält. (Laurén, Myking & Picht 1997: 24–27 & 62)

3.1 Terminologiarbete i teori och praktik

Enligt Laurén m.fl. (1997: 32–33) kan man dela in terminologins teori i tre användningsområden: fackspråksforskning, ordning och vetande samt fackspråklig språkplanering. Fackspråklig språkplanering innebär exempelvis att man använder terminologiska principer för att nå konkreta resultat (Laurén m.fl. 1997: 33). Det arbete som både TSK i Finland och TNC Terminologicentrum i Sverige bedriver kan exemplifiera fackspråklig språkplanering. Dessa organisationer utarbetar bl.a. terminologiska ordlistor inom många olika branscher som t.ex. hälsovård och bilindustri, samt arrangerar kurser i terminologi. De fungerar riksomfattande och ser till att terminologier på de nationella språken inom olika fackområden existerar och

utvecklas (TSK 2010c ; TNC 2010). Vetenskapsgrenen terminologi kan därmed betraktas som ett betydelsefullt fält för människors nationella identitet. Med ordning och vetande syftar man enligt Laurén m.fl. (1997: 33) på arbete där man ordnar vetandet i databaser och tesaurer så att man lätt och snabbt hittar det man är ute efter. Bibliotekens klassifikationssystem och databaser räknas in i denna grupp. Terminologiska principer används även i icke resultatnriktade syften som forskning på grundnivå. Då använder man terminologins teori som ett redskap, inte som det enda instrumentet, men tillsammans med andra metoder som behövs i ett avgränsat arbete (Laurén m.fl. 1997: 33). I denna studie stödjer jag mig uttryckligen på terminologins teori och använder de analysmetoder som detta område förfogar över (se avsnitt 1.3).

Jag anser att man har stor nytta av de terminologiska principerna när man bekantar sig med nya fackområden eller utvidgar sina vyer inom ett visst ämne. De erfarenheter som jag har haft med mina förberedelser inför ett tolkningsuppdrag stärker detta argument. Som tolk handskas man med flera olika ämnesområden och då kan man öka sitt vetande genom att först bekanta sig med de grundläggande begreppen inom ett visst ämnesområde och därefter bygga vidare på de begrepp som man tillägnat sig. Jag har märkt att man på det här sättet får en inblick i hur begreppen är sammankopplade, vilket i bästa fall leder till en helhetsförståelse av det ämne som man bekantar sig med. Oberoende om det sedan sker medvetet eller omedvetet, vågar jag ändå påstå att för att man ska kunna bilda sig en helhetsuppfattning om ett särskilt fackområde eller något annat ämnesområde som förutsätter vetande i bemärkelsen specialisering, behöver man alltid kunskap om själva begreppen och även förståelse för relationerna mellan dem. Egentligen är det berättigat att säga att begreppen spelar en stor roll även i det vardagliga livet i vårt tänkande och i det hur vi gestaltar vår omvärld, även om vi kanske inte medvetet tänker på begreppet 'begrepp'.

3.2 Centrala begrepp inom terminologiläran

Som ett tvärvetenskapligt kunskapsområde har terminologiläran tillägnat sig en del begrepp och termer från andra vetenskapsgrenar, vilka den har anpassat efter sina egna

ändamål. Terminologiläran har också självständiga begrepp och termer som har uppkommit då den har gjort framsteg (Nuopponen 1994: 18). I det här avsnittet dryftar jag sådana begrepp som inom terminologiläran är centrala.

Ett ytterst väsentligt begrepp inom ifrågavarande kunskapsområde är själva begreppet 'begrepp' (Pilke 2000: 48). I stället för att gräva i de filosofiska diskussionerna så kan man konstatera i enlighet med TSK (1988: 24) att begreppen är tankeenheter som vi bildar om konkreta eller abstrakta saker som finns. Nuopponen lyfter fram den funktion som begreppen uppfyller. Hon säger att begreppen fungerar som redskap som hjälper oss att gestalta och uppfatta världen (Nuopponen 1994: 53). Samma tanke kommer fram i TSK:s definition när man fastslår att ”Begreppen används för att strukturera vetande.” (TSK 2010b). Begreppet 'begrepp' är i hög grad ett svårdefinierat och filosofiskt begrepp eftersom människans uppfattning om vad det är för någonting, kan variera beroende på i vilken kultur och i vilket samhälle man lever (TSK 2010b). Det som jag själv ser som en viktig aspekt i denna diskussion, är i alla fall att begreppen tycks vara starkt bundna till förmågan att kunna tänka och förmågan att kunna skilja mellan olika saker som finns och som kan finnas.

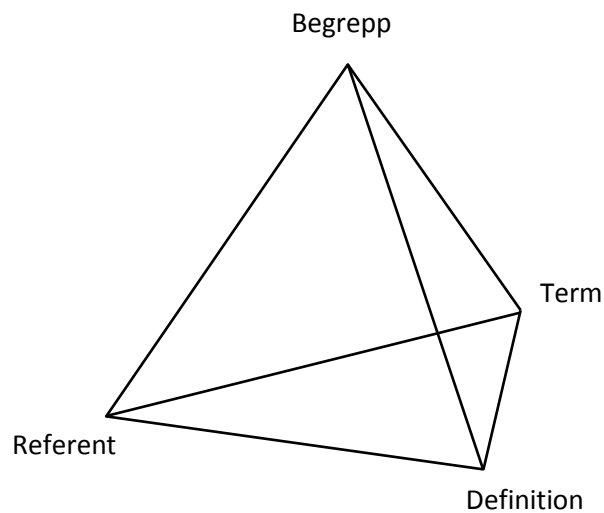
Ett annat inom terminologivetenskapen väsentligt begrepp är begreppet 'referent'. Om man med begreppet 'begrepp' syftar på kunskap, tänkande, verktyg som hjälper oss att gestalta världen osv., så kan man säga att referenter är någonting som sammanfogar begreppen dvs. våra föreställningar om världen till verkligheten och till de konkreta, abstrakta eller påhittade saker och ting som finns i denna verklighet (TSK 2010b). En referent kan vara ett konkret föremål som t.ex. en golfboll. Det att någon gör någonting, att en golfare försöker slå en boll från punkt a till punkt b med så få slag som möjligt, är ett exempel på en abstrakt referent. TSK (2010b) tillägger att man kan bevisa konkreta referenter (att de finns) och att vi kan ”begripa” abstrakta referenter – att det faktiskt är någon som helt konkret svingar en klubba i syfte att spela golf, i stället för att denna handling skulle finnas enbart som en tanke i vårt förstånd.

För att vi kan kunna förmedla våra tankar om världen och det som existerar och kan existera, måste vi kunna kommunicera. Olika ord och uttryck reflekterar vårt tänkande

och de hjälper oss att förmedla det som vi vet. Kunskapsområdet terminologilära arbetar med termer i stället för ord. Inom terminologiläran syftar man vanligen med begreppet 'term' på det språkliga tecknet som står för ett fackbegrepp (Pilke 2000: 61). Pilke konstaterar (2000: 61–62) att också bokstäver, symboler och siffror uppfyller sin funktion som termer. Därmed kunde man beskriva termer som ett slags igenkänningstecken på begreppen. Varför då termer i stället för ord? Som jag i föregående kapitel konstaterade, men som jag ännu vill lyfta fram i detta sammanhang, använder man i det vardagliga språket allmänt kända ord för de mera allmänt kända begreppen. Inom olika fackområden och också inom livsområden som skiljer sig från vardagssysslorna, behöver man termer. Användning av entydiga termer, som exakta informationsförmedlare, möjliggör, underlättar och effektiviserar kommunikation särskilt inom de olika fackområdena (TSK: 2010a).

De sista begreppet som jag diskuterar under detta avsnitt är 'definition'. Enligt TSK (2010b) definieras detta begrepp som: ”beskrivning som ska avgränsa begreppet mot relaterade begrepp”. Den här begreppsförklaringen är i och för sig lakonisk, men i enlighet med TSK (1988: 41) kunde man tillägga att en definition ska visa hur det definierade begreppet förhåller sig till andra begrepp. När man utarbetar definitioner så borde man enligt TSK (1988: 41) dessutom beakta målgruppen som definitionerna riktas till, vilket betyder att man i definitionerna borde använda ord från allmänspråket och termer som målgruppen känner till. Det här låter i och för sig rimligt, men att man alltid skulle kunna använda termer som representerar mer allmänna begrepp och att man alltid skulle kunna utarbeta målgruppsanpassade definitioner, är praktiskt taget omöjligt, på grund av att man vanligen inte framställer ordlistor för en bestämd målgrupp och för att man inte alltid kan veta vad målgruppen vet (Pilke 2000: 67). Enligt Pilke (2000: 68) behöver man inte heller börja förenkla facklig kunskap, i stället är det mottagaren som bör skaffa sig mer information om fackordlistan känns för långt utvecklad. I all enkelhet kunde man sammanfatta att definitionerna är lättillgängliga informationskällor som ger oss information om begreppen och dess förhållande till närliggande begrepp. Särskilt nyttiga är de ifall man inte har en aning om betydelsen hos ett visst begrepp. Då kan man snabbt vända sig till termlistor och begreppsdefinitioner som finns i dem.

En klassisk figur som förevisar sambandet mellan begreppen 'begrepp', 'referent' och 'term' kallas för den semantiska trekanten eller Ogdens och Richards triangelmodell (TSK 1988: 24). Inom tillämpad terminologilära används en utvidgad version av den semantiska trekanten. Denna version (figur 4) består av begreppen 'begrepp', 'referent', 'term' och som tillägg har man tagit med begreppet 'definition' (TSK 1988: 24).

Figur 4. Centrala begrepp inom terminologiläran enligt TSK (1988: 24)

I det terminologiska sammanhanget ska denna figur och de tankar som den förevisar tolkas så att ett begrepp är en föreställning om en referent som man skapat sig genom tänkande. En definition är en språklig skildring av ett begrepp. En term är ett bestämt igenkänningstecken på ett begrepp. (TSK 1988: 25)

Begreppen 'begrepp', 'referent', 'term' och 'definition' är hörnstenar inom terminologivetenskapen. Jag har fört en kort och relativt generell diskussion om dem. Söker man sig till den terminologiska litteraturen, så hittar man mer djuplodande diskussioner om ifrågavarande begrepp förda av forskare som är insatta i ämnet (se t.ex. om begreppet 'begrepp' i Pilke 2000 43–98). Dessutom finns det ett flertal andra

begrepp inom det terminologiska fältet som skulle förtjäna egna kapitel med detaljerade diskussioner kring dem. Med de här begreppen syftar jag främst på begrepp som är relevanta i den begreppsanalytiska kontexten.

3.3 Begreppet 'handling' och 'händelse'

Mina primära forskningsobjekt består av enskilda golfregler, som jag betraktar som handlingsbaserade begrepp (kapitel 6). Under denna rubrik diskuterar jag framför allt begreppet 'handling' genom att fästa vikt vid olika egenskaper som man kan urskilja hos det nämnda begreppet. Målet är att hitta rimliga kriterier för handlingsbegreppet, vilka jag behöver för att kunna klassificera och betrakta ett golfbegrepp som en handling (avsnitt 5.1.3 och kapitel 6). Begreppen 'handling' och 'händelse' ligger relativt nära varandra, därför kommer jag även att tangera begreppet 'händelse'. Tankegångarna i avsnittet grundar jag på den diskussion som Pilke (2000: 104–162) för om handlingar och händelser i sin doktorsavhandling *Dynamiska fackbegrepp – Att strukturera vetande om handlingar och händelser inom teknik, medicin och juridik*. Jag försöker koppla ihop Pilkes resonemang om handlingar och händelser med de tankar som jag har om golf.

Begreppet 'handling' och 'händelse' kan inte fullständigt hållas isär eftersom en handling kan leda till en händelse och vice versa. I verkligheten finns det i alla fall olika faktorer som kan anknytas till en handling och faktorer som överensstämmer med en händelse. Genom att jämföra dessa faktorer är det möjligt att uppvisa vad som åtskiljer dessa begrepp. (Pilke 2000: 112–113) Följande tabell (tabell 2) åskådliggör detta.

Tabell 2. Faktorer som knyts till handlingar och händelser baserad på Pilke (2000: 104–162)

Begreppet 'handling'	Begreppet 'händelse'
Mänsklig agent (någon gör någonting)	Skeende
Avsikt bakom handlingen	Förändring orsakad av icke-mänskliga faktorer
Någon tar initiativ	Agentens passiva roll
Agentens medvetenhet och kontroll över handlingen	Agentrelaterad händelse
Agentens aktiva roll	
Försök med icke-önskade resultat	
Att avsiktligt underlåta att göra någonting	
Handlingar kan utföras individuellt eller kollektivt	

Av dessa faktorer har jag själv fäst uppmärksamhet vid den mänskliga agenten som gör någonting och avsiktlighet som de mest utmärkande dragen hos begreppet 'handling'. Den mänskliga agenten och hennes agerande kan betraktas som den följdriktiga distinktionen mellan handlingar och händelser (Pilke 2000: 113–114). Läger man till avsiktlighet i detta konstaterande dvs. att en förnuftig handling består av agentens intentionella agerande (Pilke 2000: 117), så kommer man ganska långt då man ska göra skillnad mellan begreppen 'handling' och 'händelse'. Drivkraften bakom förändringarna i en händelse är ”en annan typ av bakomliggande faktor” (Pilke 2000: 116).

Att någon tar initiativ och att någon gör någonting med viss avsikt, står nära varandra i min tankevärld. Jag uppfattar att en avsiktlig handling oftast kan förberedas. Exempelvis kan en golfare på eget initiativ bestämma sig för att spela en golfgrunda trots att det regnar, av den möjliga orsaken att han eller hon vill träna spel i svåra förhållanden. Överlag är avsiktlighet starkt närvarande i golf. Det mesta som görs på banan hänger ihop med strävan efter att spela bollen från punkt a till b med så få slag

som möjligt. Jag påstår också att golfarna är medvetna om de rådande spelförhållandena och att de i själva spelet har en ytterst aktiv roll i och med att de utför olika typer av handlingar under golfrundan, inte enbart handlingar som kan förknippas med golfslaget (se avsnitt 5.1.3 och figur 10).

Eftersom golf är ett mentalt och strategiskt spel, har även planering, utvärdering och beslutsfattande en central roll i detta spel. Man kan betrakta golfspelandet t.ex. som en process, där man på grund av olika påverkande faktorer hamnar i olika typer av spelsituationer. I golf lönar det sig att planera det följande slaget, utvärdera läget man har hamnat i, beakta spelförhållandena och fatta ett beslut innan man slår bollen. Mycket ofta handlar det om vädret. Man uppskattar vindriktning, som påverkar bollens flygbana (se avsnitt 4.2). Dessutom evaluerar man avståndet mellan den plats bollen slås från och det område man vill att bollen ska flyga till, som bl.a. har relevans för valet av klubba.

Jag hävdar att planering, utvärdering och beslutsfattande kan enligt vissa kriterier betraktas som handlingar inom golfen, trots att man inte utför dem fysiskt. Min motivering grundar sig på att de alltid är avsiktliga, den mänskliga agentens medvetenhet är starkt närvarande, och en avsiktlig fysisk golfhandling, i synnerhet ett golfslag, kan förberedas genom att man planerar, utvärderar och därefter fattar ett beslut. Det tröga speltempot i golf innebär att man har gott om tid innan man presterar, vilket för sin del lyfter fram faktorn avsiktlighet, då det finns gott om tid att planera, utvärdera och fatta beslut innan man slår bollen. På det här sättet är icke-fysiska handlingar relevanta i golf och de har en stark förankring till fysiska golfhandlingar.

Agentens kontroll över handlingen är däremot en knepig fråga i vissa golfsammanhang. Misslyckade golfslag t.ex., står till viss del i strid med faktorn kontroll. En golfare har kontroll före slaget i den meningen att han eller hon kan planera slaget på förhand. Golfaren kan välja med vilken klubba man slår med, golfaren kan beakta väderförhållandena och ta överlagda risker eller spela mer riskfritt osv. I det stora hela har man kontroll över situationen. Men det att man inte alltid kan styra sina kroppsrörelser precis då när man slår bollen, kan man enligt min mening inte kalla för

kontroll, tvärtom. Det är i synnerhet ordet kontroll som är vilseledande i den här kontexten, vilket beror på att i golf är kontroll lika med lyckade slag dvs. bollar som gång efter gång flyger precis dit man vill att de ska flyga. Det här är dock inte ett tillräckligt kriterium för att inte betrakta misslyckade golfslag som handlingar. Pilke (2000: 143) förutsätter att i grunden är avsiktlighet ett utmärkande drag hos varje fackspecifik handling och hon lägger till att ett avsiktligt agerande kan leda till följder som inte var planerade. Det här överensstämmer med misslyckade golfslag. I grunden slår man alltid bollen med ett visst syfte, trots att själva genomförandet av slaget inte skulle leda till önskade resultat. Syftet med golfslaget är, som jag redan har konstaterat, att förflytta bollen från punkt a till punkt b. Jag anser att avsiktlighet bakom misslyckade golfslag är ett tyngre argument än det att man inte alltid och fullständigt kan kontrollera det som man gör när man svingar klubban och försöker träffa bollen. Därför betraktar jag också misslyckade golfslag som handlingar.

Skillnaden mellan en handling och en händelse kan också förklaras i enlighet med Pilke (2000: 143) med det att i en händelse kan agenten inte påverka och styra förloppet liksom i en handling. Det som människan upplever utan att hon kan styra det som sker med henne, kallar Pilke (2000: 150) som en agentrelaterad händelse. Det här verkar sammanfalla med misslyckade golfslag, där jag ifrågasatte faktorn agentens kontroll över handlingen. Men då är man på fel spår eftersom hos agentrelaterade händelser kan man inte urskilja faktorn avsiktlighet liksom hos misslyckade golfslag. Denna skillnad blir mer uppenbar ifall man tar en närmare titt på begreppet 'choke', som definieras i termlistan *Golfspråket* som:

”Engelskt uttryck för när en spelare blir nervös i ett avgörande läge och därför slår ett eller flera dåliga slag.”

'Choke' är ett giltigt begrepp särskilt i golf och i andra s.k. mentala spel, men att man gör misstag under press syns överallt i det mänskliga livet. Som discgolfare vet jag att ibland är det absolut ingenting som kan göras för att undvika eller för att kontrollera detta tillstånd. Det är någonting som bara händer. Dessutom låter det helt absurt att man avsiktligt skulle sträva efter detta tillstånd. Begreppet 'choke' klassificerar jag därmed

som en agentrelaterad händelse.

Trots att man inte kan dra en skarp gräns mellan handlingar och händelser i det verkliga livet (Pilke 2000: 112), är jag av samma åsikt som Pilke (2000: 111) om det att begreppen 'handling' och 'händelse' är två olika företeelser. Faktorerna som jag har diskuterat uppvisar närmast vad en handling är för någonting, men de förevisar också att det finns skillnader mellan handlingar och händelser. Med tanke på golf är det oftast lätt att klassificera ett golfbegrepp som en handling på grund av att faktorn avsiktlighet är så starkt närvarande i det som görs på golfbanan.

Jag sammanfattar detta avsnitt genom att visa konkreta exempel på hur de mest påtagliga handlings- och händelseförknippade faktorerna syns inom golfen. Dessa faktorer har jag också använt som kriterier när jag har betraktat och klassificerat golfbegrepp som handlingar (avsnitt 5.1.3 och kapitel 6). Utgångspunkten för följande tabell är återigen Pilkes (2000: 104–162) tankegångar om handlingar och händelser, vilka jag har justerat i förhållande till de insikter som jag har om golf.

Tabell 3. Kriterier för begreppet 'handling' och 'händelse' baserad på Pilke (2000: 104–162) med konkreta belägg på golfhandlingar och -händelser

Begreppet 'handling'	Golfexempel
1) Mänskligt, fysiskt eller mentalt agerande som har ett bestämt syfte.	Golfaren puttade bollen i hålet i syfte att få ett resultat.
2) Agenten är aktiv och medveten i en handling.	Golfaren vet att han får pliktshot när han sparkar bollen.
3) Ett avsiktligt försök är en handling oberoende av resultatet.	Golfaren försöker (oberoende av resultatet) nå green med ett slag trots att det finns ett stort vattenhinder mellan det läge golfaren befinner sig i och green.
Begreppet 'händelse'	Golfexempel
1) Skeende.	Motvinden sänker bollens fart som resulterar i kortare slag.
2) En förändring som orsakas av en icke-mänsklig faktor.	Vinden faller ett träd på green vilket gör hålet ospelbart.
3) En agentrelaterad händelse där agenten inte kan styra och påverka händelseförloppet.	Golfaren missar en kort putt p.g.a. nervositet och skakning.

3.4 Kort om golfterminologin

Under denna rubrik resonerar jag ännu kort kring golfterminologin och sambandet som finns och som kunde finnas mellan golf och det terminologiska tänkandet. Även om jag inte i första hand betraktar golfspråket som ett fackspråk (avsnitt 2.2), tycker jag att det är rimligt att tala om golfterminologin då man syftar på en samling av benämningar inom området golf.

Om man placerar golfterminologin in i den diskussion som jag fört om terminologivetenskapens allmänna karaktär (avsnitt 3.1), kan man hävda att terminologins teori används eller kunde användas i det praktiska syftet inom golfen, alltså i ett sådant syfte som Laurén m.fl. (1997: 33) kallar för fackspråklig språkplanering. De officiella golfreglerna, där begreppen definieras i ett skilt kapitel,

och diverse golftermistor är exempel på konkreta resultat där man förmodligen och åtminstone i viss utsträckning har använt terminologiska principer. Också annat, inlärningsinriktat material som t.ex. handböcker, instruktiva golfvideor och regelspel räknar jag med i denna grupp på grund av att i dessa finns det vanligen listor över de mest förekommande golfbegreppen. Om det inte finns helt konkreta termlistor så behandlas golfbegreppen och -termerna i alla fall på något annat sätt. T.ex. så att man i instruktiva golfvideor, som i *Golfens ABC*, helt konkret demonstrerar hur man spelar golf.

Golfterminologin är både etablerad och isolerad på grund av golfens flera hundra år långa existens. Jag kan knappast tänka mig att begreppen 'green' och 'hole-in-one' har relevans inom några andra minilekter än discgolf, som delvis har anammat golfens termer. I detta avseende är samspelet mellan de här spelen dock mer eller mindre enriktat, som innebär att i allmänhet påverkas golfterminologin inte av någon annan minilekt eller teknolekt. Discgolfterminologin har däremot tagit intryck av golfterminologin. De första golfreglerna som man känner till går så långt tillbaka i tiden som 1744 (British golf museum 2012). Regel nummer två från 1744 lyder: "Your Tee must be upon the Ground", vilket betyder att bollen ska slås ovanför markytan när den sätts i spel från utslagsplatsen. Som framgår av exemplet har man redan på 1700-talet använt termen *tee*, som ännu i dagens golf har relevans, även om betydelsen hos begreppet 'tee' har ändrats under tidens lopp (se ytterligare om 'tee' i avsnitt 5.1.5). Det här belägget visar att golfterminologin har långa anor och att den med stor sannolikhet är vedertagen i dagsläget. Varför golfspråket är så etablerat och fristående beror sannolikt på att själva spelet är säreget och gammalt. Därtill tror jag att man vill bevara golf, i den mån det är möjligt, som "ett spel som det var i början". Man uppskattar och omhuldar dess traditionella särdrag och vill inte förstöra det. Golfspråket lär betyda mycket för golfgemenskapen och eftersom man genom att använda det gamla golfspråket kan bevara och respektera golfens traditioner, behöver man inte heller revidera golfterminologin.

Om TSK och TNC är de två normerande terminologiorganisationerna inom branschen terminologi och fackspråk, är de motsvarande organisationerna inom golf R&A Rules

Limited och USGA. R&A (2010a) har administrerat regler i golf sedan 1897 och för tillfället samarbetar detta organ med United States Golf Association USGA, som är golfens takorganisation i USA och Mexiko. Tillsammans strävar de efter allmängiltiga golfregler, så att samma regler gäller för alla golfare oberoende av tid och plats. Dessa organisationer arbetar i samverkan med mindre golfauktoriteter för att granska, revidera, förbättra och tydliggöra reglerna såframt detta är möjligt (R&A 2010b). Helt konkret betyder det här att reglerna förändras mycket sällan, eftersom de finns flera organisationer involverade i beslutsfattandet. Att reglerna inte förändras ofta, beror även på att reglerna och själva sporten har existerat så pass länge att det inte finns mycket att förändra, då en viss etablering redan har skett.

Jag ser likheter mellan golfspråk och lagspråk. Följande mening handlar om regeltvister och tävlingsledningens beslut och den påminner rätt så mycket om lag- och myndighetsspråk. I RFG (2007: 123) står det:

Om tvisten eller tveksamheten inte hänskjutits till regelkommittén kan spelaren eller spelarna begära att en bestyrkt redogörelse, genom en behörig representant för *tävlingsledningen*, hänskjuts till regelkommittén för ett uttalande om riktigheten i det fattade beslutet.

Att golfspråket ibland kan påminna om lagspråket, beror på att man tar reglerna på allvar och att spelsituationerna ibland är så mångfasetterade att även meningskonstruktionerna i regelboken blir informationstäta. Dessutom tror jag att det gamla golfspråket syns ännu idag i reglerna. Om det på något område i skriftligt golfspråk finns möjligheter till förändringar, så är det i fråga om satskonstruktion, ordföljd och ordval. Att golfterminologin skulle förändras, verkar däremot orealistiskt. Termerna presenterar begreppen i golf, vilka i likhet med spelets regler och principer är etablerade. Jag kan inte tänka mig att nya golfstermer och -begrepp helt plötsligt skulle utformas. Golfens grundläggande princip har redan länge gått ut på att man försöker slå en boll till ett flertal hål med så få slag som möjligt. I grund och botten har spelets grundtanke inte förändrats under årens lopp. Därmed kan man inte heller förvänta sig att nya begrepp och termer skulle uppstå i samma takt som inom områden där avsikten i första hand är att skapa nytt och utveckla området.

4 GOLFBEGREPPET OCH SPELETS DELOMRÅDEN

I begreppsanalysens första skede bygger man upp en helhetsförståelse för det valda området, grupperar det till delområden och väljer ett område för närmare granskning (Nuopponen & Pilke 2010: 24). Jag utgår från denna anvisning och inleder den egentliga begreppsanalysen i detta kapitel. Jag kommer att diskutera golfbegreppet, golfens delområden och faktorer som jag betraktar som centrala i detta spel. Först redogör jag för hur jag har gått till väga för att indela mitt forskningsområde (avsnitt 4.1) för att sedan lite närmare dryfta hur indelningens olika delområden binds ihop (avsnitt 4.2). Det här kapitlet fungerar som en terminologisk introduktion till golf och även som ett underlag för de påföljande analyserna, som går mer in på golfens begreppssystem (kapitel 5).

4.1 Golfbegreppets kännetecken = centrala delområden i golf

Golf är ett mångskiftat, detaljerat och långt utvecklat spel som kan betraktas ur ett flertal olika perspektiv. Jag grundar mina resonemang främst på terminologiläran, vars tankegångar lämpar sig för mina ändamål (se avsnitt 1.1). Även min bakgrund som discgolfare syns till en viss del i mina resonemang. Som discgolfare har jag kunnat relatera mig till golf och till vissa spelpåverkande faktorer som väder, spelstrategi och mentalt spel, vilka både i golf och i discgolf är starkt närvarande.

Jag har haft en bra förhandsuppfattning om golf innan jag började undersöka den, men för att få fram mer information och för att kunna framställa en rimlig golfindelning, har jag vänt mig till de terminologiska metoderna. Till att börja med har jag gått in på golfbegreppets kännetecken. Med begreppet 'begreppskännetecken' syftar man enligt Nuopponen & Pilke (2010:19–21) på observationer om och förståelse för egenskaperna hos en referent. Jag har tillämpat Pilkes känneteckenklasser för handlingar (Pilke 2000: 154–160) eftersom jag föreställer mig golfbegreppet som en aktivitet – ”att spela golf”. Som definierade kännetecken för handlingar använder Pilke *agent*, *avsikt* och *metod* och

som kompletterande kännetecknen *förhållanden*, *plats* och *tid* (Pilke 2000: 190–227). Följande information baserar sig på en genomgång av RFG, *Golfens ABC* och Svenska Golfförbundets hemsidor, därtill utgår jag ifrån mina egna golfinsikter.

Kännetecknet *agent* hos golfbegreppet förstår jag så att golf spelas idag av en mångfasetterad grupp av människor som antingen rekreativt eller i ett mer seriöst syfte utövar golf. Viktigt i det här sammanhanget är att man måste ha grönt kort (spelrätt) innan man får spela på de egentliga golfbanorna. Det gröna kortet är ett bra kriterium för definitionen av begreppet 'golfare' enligt min mening. *Avsikten* resonerar här utgående från frågan: varför spelar man golf? Det finns flera svar på denna fråga. Golf är utmanande men roligt. Golf ger möjlighet till utveckling. Man kan fritt välja hur mycket tid man lägger på att spela eller träna. Golf är ett socialt spel.

Kännetecknet *metod* är omfattande. Den anknyts till frågan hur spelar man golf. Golf går ut på att spelaren slår en boll (spelobjekt) med en klubba från utslagsplats till och i hålet genom ett eller flera på varandra följande slag i enlighet med reglerna. Syftet är att få bollen i hålet med så få slag som möjligt. Vinner gör den som använder minst antal slag för att komplettera de på förhand bestämda hålen. Golf spelas oftast i en spelgrupp bestående av 2–4 personer, som tillsammans spelar en golfrunda. Denna beskrivning gäller i synnerhet spelformen slagspel (se avsnitt 1.3).

I detta sammanhang kan jag inte gå särskilt djupt in på hur golf spelas. Egentligen så kunde man lakoniskt konstatera att golf spelas enligt dess regler, eftersom det är reglerna som i slutändan definierar hur golf ska spelas (se avsnitt 4.2). Men det finns emellertid några aspekter som ur metodens synvinkel kan lyftas fram här. Golfens regler definierar spelet. Golfens mest centrala handling är slaget som alltid utförs med spelredskapen klubba och boll. Hur slaget, som en teknisk prestation, går till, är förstås en central aspekt framför allt för dem som börjar spela. Slagteknik är i alla fall ett så pass omfattande tema, att jag här nöjer mig med att konstatera att man håller i skaftet på klubban och försöker träffa bollen med klubbladet, när man slår ett golfslag.

Det finns också olika typer av golfslag som utförs med olika typer av klubbor beroende av spelsituation. Det här faller under kännetecknet metod. Dessutom finns det olika slagtekniker för de olika slagtyperna. Olika typer av golfslag utgör ett så omfattande tema, att i en annan studie skulle jag betrakta dem som ett eget delområde.

Förhållanden är ett kännetecken som jag i denna kontext förknippar med de allmänna omständigheter som golf spelas i. För det första så spelar man ju golf utomhus i varierande väderförhållanden. Ibland är det blåsigt, kallt, varmt, det regnar, det är uppehåll och ibland kan vinden stå stilla. Golf spelas dock i förhållanden där banan inte är snötäckt dvs. det ska vara tillräckligt varmt och banan måste vara spelbar. Det har en logisk koppling till gräset, som fungerar som ett spelunderlag. Även gräset betraktar jag som en omständighet p.g.a. det är i en eller annan form närvarande i det som pågår på golfbanan. Man kan också tänka sig att golf spelas under omständigheten mental press, då spelets grundprincip går ut på att man försöker slå en boll i ett hål med så få slag möjligt. Man har endast en möjlighet per slag att lyckas, vilket skapar press.

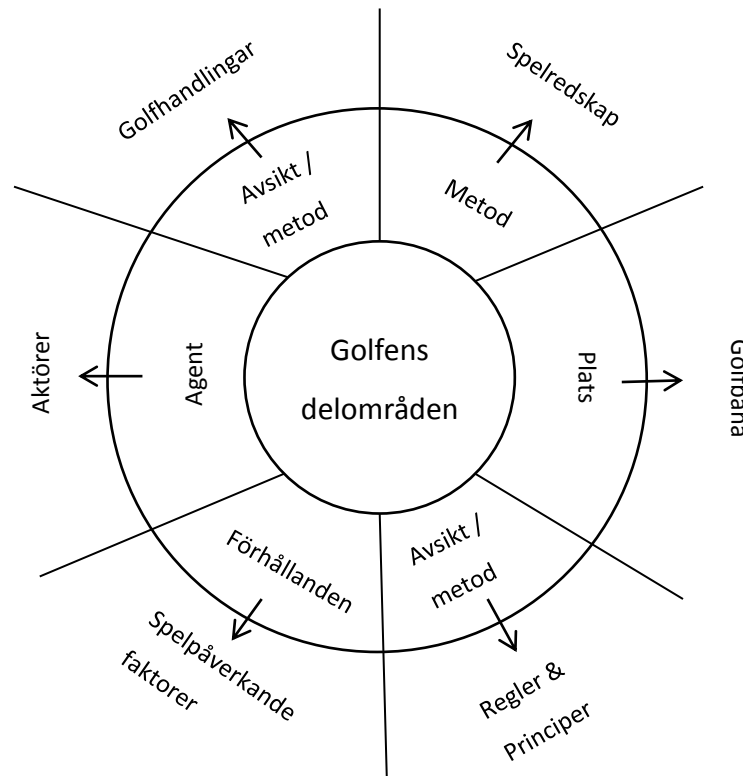
Kännetecknet *plats* leder i golf till golfbanan som enligt termlistan *Golfspråket* beskrivs som – område som används för golfspel, vars gräns markeras med vita pinnar. En bana finns normalt på en yta av mellan 50 och 100 hektar (en fotbollsplan är 0,5 hektar). Golfbanan består av 9, 18 eller flera hål. Också under denna känneteckenklass kunde man som tilläggsinformation nämna att golfbanan består för det mesta av gräs. Det finns olika grässorter och gräset klipps i olika längder. T.ex. på området green är gräset mycket finklippt. Jag diskuterar golfbanan ytterligare i avsnitt 5.1.5.

Kännetecknet *tid* kan man i detta sammanhang resonera kring ur flera syvinklar. När började man spela golf? När spelar man golf? Hur länge tar det att spela en golfrunda? Enligt British golf museum (2012) spelades flera spel med klubbor och bollar redan på medeltiden. I ett av de här spelen slog man en stillastående boll med en klubba (golf). Det är svårt att exakt säga när golf blev till. Med tanke på frågan när spelar man golf, kan man inte heller hitta ett entydigt svar. Banans skick har dock en avgörande roll.

T.ex. i Norden sträcker sig golfsäsongen från vår till höst/senhöst. En runda med 18 hål tar ca 4 timmar. 9 hål kan man spela på mindre än 2 timmar.

Ovanstående känneteckenanalys ger information om golf endast på ett allmänt och teoretiskt plan. För att man grundligt ska kunna förstå detta spel, borde man själv spela. Golfbegreppet är omfattande och dess kännetecken är mångskiftade, vilket gör att man inte alltid kan hitta entydiga svar på de frågor som hör ihop med känneteckenklasserna. Exempelvis kännetecknet metod är krångligt i den meningen att det är omöjligt att kort förklara hur man spelar golf. Men det som är viktigt i det här sammanhanget är i alla fall att jag har fått fram aspekter som är centrala i golf genom en terminologisk infallsvinkel, samtidigt som jag har gett en kort introduktion till spelet.

Efter att ha utrett de mest centrala egenskaperna hos golfbegreppet, har jag gestaltat golfens delområden. Jag har beaktat alla de föregående känneteckenklasserna, men nu har jag gjort några modifieringar. Agenten har jag ändrat till *aktör*, av den enkla orsaken att golfaktör låter bättre än golfagent. Avsikt och metod har jag fört samman till *regler och principer*. Kännetecknet metod har även lett till ett eget delområde, *spelredskap*. Också Pilke (2000: 158) förutsätter att känneteckenklassen metod kan preciseras till underklasser som t.ex. olika redskap. Förhållanden har jag ändrat till *spelpåverkande faktorer* och plats har blivit till *golfbana*. Jag har tagit med *golfhandlingar* som ett eget delområde, eftersom dessa är mina primära forskningsobjekt. Man spelar golf genom att utföra olika typer av handlingar, för det mesta så slår man en boll med en klubba, men i golf utför man även andra slags handlingar (se figur 10). På detta vis finns det en sammankoppling mellan golfhandlingar och kännetecknet metod. I det här skedet har jag inte beaktat kännetecknet tid, eftersom jag inte ser tid som ett delområde. Nedanstående figur (figur 5) förevisar de mest centrala delområdena i golf som jag utgår ifrån. Av modellen framgår också vilka känneteckenklasser som ligger till grund för golfens delområden.

Figur 5. Centrala delområden i golf

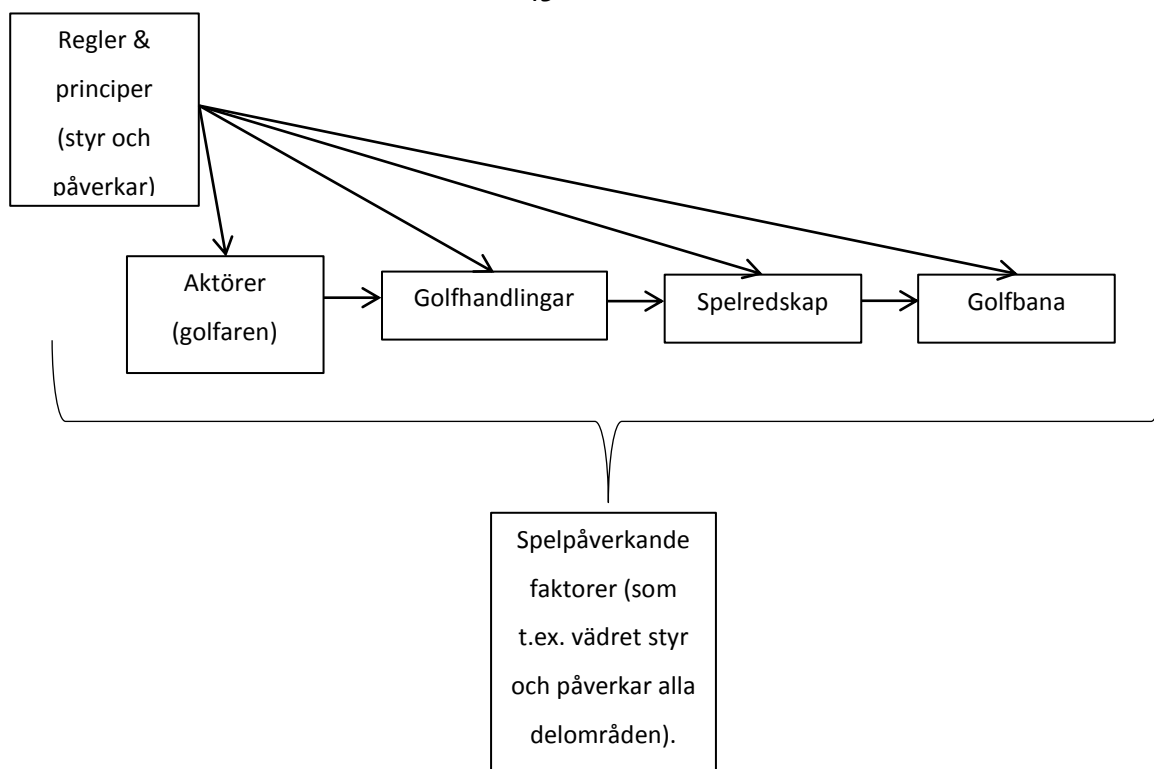
Delområdena är centrala och kännetecknande för golf och det kan man motivera med golfbegreppets egenskaper och med det faktum att golf, i all enkelhet, är ett spel där en golfare (aktör) försöker slå (golfhandling) en boll med en klubba (spelredskap) från en utslagsplats till ett hål (golfbana) med så få slag som möjligt (regler och principer). Dessutom gör man allt detta under varierande spelförhållanden (spelpåverkande faktorer). De olika delområdenas relevans framgår även av följande argument. Man kan inte spela golf utan att följa spelets regler och principer. Det är inte golf om man t.ex. sparkar eller kastar bollen i hålet. Man kan inte spela golf om det inte finns spelare som håller i klubban och svingar den i syfte att slå bollen från punkt a till punkt b. Man kan inte spela golf utan golfklubbor och -bollar. Ifall man spelar golf med redskap som inte uppfyller de strikta bestämmelserna om klubbor och bollar (se RFG s.152–163 & 163–164), om man t.ex. spelar med tennisbollar och tennisracketar, spelar man endast någon slags variant av golf, inte riktig golf. Man kan inte fullständigt utöva golf någon

annanstans än på en riktig golfbana. Man kan förstås slå bollar var som helst, t.ex. i en vanlig park utan hål, men då är det inte fråga om golf i spelets egentliga bemärkelse. Man kan inte heller förbise spelpåverkande faktorer. Golf är ett strategiskt spel som spelas utomhus i varierande spelförhållanden. Faktorer som mentalt spel, natur och vädret, inverkar i stor omfattning på golfspelandet (se avsnitt 4.2).

Regler & principer, aktörer, golfhandlingar, spelredskap, golfbana och spelpåverkande faktorer är centrala aspekter i golf. Ändrar man golfhandlingar till spelhandlingar och golfbana till spelplats, så kan man även tala om en allmängiltig indelning som överensstämmer med de flesta spel och sportgrenar som finns. Min indelning är dock inte på någorlunda vis vattentät då golf kan betraktas ur många synvinklar. Golf kan t.ex. studeras ur ett historiskt perspektiv och då kan man betona spelets ursprung och uppkomst. Man kunde också undersöka golfens utveckling ur ett samhällligt perspektiv. Dessa är i och för sig intressanta teman, men inte i denna avhandling, där jag ur en terminologisk infallsvinkel undersöker och skildrar spelet och dess regler.

4.2 Relationer mellan golfens delområden

Den information som jag fick via känneteckenanalysen av golfbegreppet i avsnitt 4.1 och mina egna insikter om golf ledde till en golfindelning (figur 5). För att avslöja mer om golfspelets karaktär kommer jag härnäst diskutera samspelet som finns mellan indelningens olika delområden. Diskussionerna tangerar ämnet begreppsrelationer, men mina resonemang kommer tillsvidare att röra sig på en övergripande nivå. Terminologiska termer och representationsätt för begreppsrelationer och -system stiger in i bilden först i kapitel 5. Jag börjar med att visa hur delområdena binds ihop (figur 6) då man betraktar golfspelandet på en allmän nivå.

Figur 6. Förbindelser mellan golfens delområden på en allmän nivå

Samspelet mellan aktören golfare, golfhandlingar, spelredskap och golfbana utgör kärnan i mitt tänkande. För det mesta utför en golfare handlingar med hjälp av spelredskap på en golfbana. Det är väl ingen överraskning att den mest centrala handlingen i golf är slaget, som alltid utförs med spelredskapen klubbor och bollar. I figur 6 har jag dock lyft fram förbindelserna mellan de olika delområdena på en allmän nivå dvs. att golfens regler och principer styr aktörer och handlingar utförda av dem, spelredskap och golfbana. Golfens regler och principer definierar vad golf går ut på, vad spelets egentliga syfte är och vilka handlingar en golfare får, bör och ska/inte ska utföra i frågavarande spel. Därtill har jag även betonat att spelpåverkande faktorer som t.ex. naturen är ett element som styr allt. Det finns ingenting som kan styra spelpåverkande faktorer.

Det finns tre olika nivåer för hur reglerna styr eller påverkar golfhandlingar: får, bör och skall. Att man känner till skillnaden mellan dessa är ytterst viktigt för förståelsen av reglerna. Att en golfare *får* göra någonting betyder att agerandet är valfritt. Att denne

bör göra någonting hör snarast ihop med golfetikett. Att någonting *skall* göras innebär att agerandet är obligatoriskt. Ifall man bryter mot regler som är s.k. skall-regler, bestraffas man i slagspel oftast med 1–2 pliktslag, men ifall reglerna bryts upprepade gånger eller om det är fråga om ett större regelbrott som t.ex. att man anger fel score RFG (2007: 57), blir man diskvalificerad. De här nivåerna har jag hittat i RFG (2007: 15) där man upplyser om hur man som golfare skall förstå betydelsen hos orden *får*, *bör* och *skall* i en bestämd regelkontext.

Även golfens spelredskap styrs och påverkas av golfens regler och principer. De mest centrala golfspelredskapen är utan tvekan klubbor och bollar (avsnitt 5.1.4). Som begrepp kan spelredskapen anknytas till konkreta referenter. Begrepp med konkreta referenter kan enligt TSK (1988: 26–27) beskrivas bl.a. med egenskaper som material, form, storlek. Därför är det inte förvånande att golfens regler och principer styr dylika egenskaper hos klubbor och bollar. I RFG (2007: 152–163 & 163–164) hittar man rigorösa bestämmelser om golfklubbor och -bollar som skall uppfyllas innan de godkänns som lagliga och kan användas i golf. Bestämmelserna gäller bl.a. klubbans längd och olika vinklar som de olika delarna i klubban ska ha. Det är fråga om ytterst detaljerad information, vilket återigen är ett gott bevis på hur strikt regelorienterat spel golf är.

Förhållandet mellan regler och principer och golfbana är lite knepigare än i de föregående fallen. Varje golfbana har sin egen layout och karakteristiska drag (R&A 2011). Golf skiljer sig från många andra spel just i detta avseende. Golfbanor är inte standardiserade liksom fotbollsplaner eller basketplaner. I RFG hittar man inte bestämmelser om hur stort område en golfbana ska vara. Det finska golfförbundet fastslår emellertid att man behöver en 55 ha stort område för att bygga en golfbana (Suomen Golfliitto 2010b). Jag har inte heller hittat några föreskrifter om hur långt ett hål (i detta fall spelområde) ska eller får vara. Trots detta påstår jag att golfens regler och principer inverkar på en golfbana. Det här kan man inledningsvis förklara med de enskilda banområdena, spelobjekten och hindren. Utslagsplatsen dvs. *tee* är en del av golfbanan. I RFG (2007: 41) definieras begreppet 'tee' som:

”Tee” är den plats där spelet av hålet börjar. Det är ett rektangulärt område av två klubblängders djup, vars framkant och sidor bestäms av de yttre sidorna av två teemarkeringar.”

Därtill finns det en strikt föreskrift om hålet (spelobjekt), i det här fallet det ställe dit bollen skall spelas. Hålet är en del av banan, även om dess placering varierar.

Golfspelandet påverkas av det som jag kallar för spelpåverkande faktorer. De mest påfallande spelpåverkande golffaktorerna kan man enligt mig spåra till naturen, vädret och mentalt spel. Som discgolfare känner jag till dem. En stor del av golfspelandet är mentalt. Jag har en teori om detta. Golfens grundprincip går ut på att man räknar antalet slag. Varje slag är således betydelsefullt och man har endast en chans per spelsituation att slå ett lyckat slag. Det är inte tillåtet att ta om slaget. Det här kan skapa press. Också det att man är medveten om konsekvenserna av ett misslyckat slag, kan upplevas som stressigt. Man vet att ifall man slår bollen t.ex. utanför banans gräns, bestraffas man med pliktslag. Mentalt spel och nervositet går hand i hand och är man nervös, kan det vara svårt att kontrollera kroppsrörelser. Okontrollerbara kroppsrörelser leder nästan alltid till misslyckade slag. Ur en bredare synvinkel finns det därmed en sammankoppling mellan golfens regler och principer och spelpåverkande faktorer som mentalt golfspel, då den först nämnda ger upphov till den sist nämnda. Mentalt spel är i högsta grad ett kännetecknande drag hos golfspelet och därför har jag lyft fram det.

Andra påfallande spelpåverkande faktorer i golf har med naturen och särskilt med vädret att göra. Golf spelas utomhus vilket både utmärker och inverkar på golfspelandet. I likhet med regler och principer ser jag naturen och vädret som ett styrande element i golf p.g.a. att de har en så stor inverkan på spelandet. I avsnitt 3.3 dryftade jag att skeende och förändring orsakad av icke-mänskliga faktorer hör ihop med begreppet 'händelse'. Händelser kan inte kontrolleras. Det här syns i figur 6 därigenom att spelpåverkande faktorer i form av natur och vädret inverkar på alla delområden, även golfens regler och principer. Relationen mellan vädret och golfens regler blir fattbar genom ett påhittat men fullt möjligt golfscenario: En golfbana översvämmas under

våren som leder till att vissa delar av banan blir ospelbara. I reglerna finns det modifikationer (kallas för vinterregler) som träder i kraft när spelförhållandena på banan avviker från det normala. I RFG (2007: 127) står det om banförhållandena bl.a. så här:

Ogynnsamma förhållanden, t.ex. *banans* dåliga kondition eller förekomst av lera kan ibland vara så omfattande, särskilt under vintern, att lätnad enligt en tillfällig lokal regel kan tillåtas av *tävlingsledningen*, antingen för att skydda banan eller för att spelet skall kunna bedrivas på ett rättvist och trevligt sätt. Denna lokala regel bör tas bort så snart förhållandena tillåter det.

Av citatet framgår hur ogynnsamma spelförhållanden, orsakade av vädret, inverkar på golfens regler. Egentligen kan vädret föranleda olika slags konsekvenskedjor som berör mer eller mindre alla delområden som min indelning består av. På en golfbana kan vädret inverka på flera olika sätt. Regn och vind har en tendens att försämra banans skick. När det är mycket regnigt och blåsigt blir banan våt och lerig, kvistar och annat som inte ska finnas på gräsmattan, hamnar dit. Som kontrast till detta så kan vädret i form av temperaturhöjning inverka positivt på en golfbana, särskilt på de nordligaste breddgraderna där golfbanor blir spelbara efter att snön smälter.

Till sist ger jag ett exempel på hur vädret inverkar på golfhandlingar och spelredskap. Jag gör detta med hjälp av begreppet 'vind' och jag utgår från mina egna insikter om golf. Vinden påverkar direkt bollens flygbana. Motvinden sänker bollens hastighet och tenderar att lyfta bollen, vilket generellt resulterar i kortare slag. Medvinden ger däremot fart på bollen som i praktiken betyder att man slår längre. Det bildas relationskedjor mellan händelsen vind, spelredskapet boll, golfhandlingar, valet av spelredskapet klubba och metod dvs. hur klubban används i en bestämd spelsituation. Vinden påverkar golfhandlingar redan på det mentala planet. Innan man slår bollen så evaluerar man ofta avstånd från det läge bollen är i och det område man vill att bollen ska flyga till (det här stämmer inte lika bra med utslagsplatsen där det finns skyltar med hålinformation). Dessutom försöker man på förhand bedöma hur vinden betar sig och kommer att påverka bollens flygbana m.a.o. den distans som den skall flyga. Det här kallas för *att läsa vind*. Den mentala evalueringen kan kompletteras med en fysisk

handling. Man kan utvärdera vindriktning t.ex. genom att kasta gräs i luften. In i bilden stiger valet av klubban. En golfare med erfarenhet vet, att när det blåser motvind så väljer man en klubba som ger de extra metrarna som man förlorar i motvind. Dessutom slår man (elitgolfarna) i motvind låga slag, för att ”skära” genom luften. Man använder en speciell metod i en särskild spelsituation. Trots att också det här scenariot är fullt möjligt, berättar det inte allt om den egentliga spelsituationen, som i verkligheten kan vara ännu mera detaljerad än i det aktuella exemplet.

Min konklusion är att det finns förbindelser mellan varje delområde som min indelning består av. Samspelet mellan golfhandlingar, aktören golfare, spelredskap och golfbana, utgör kärnan i indelningen. Dessa delområden styrs eller påverkas på ett eller annat sätt av golfens regler och principer. Spelpåverkande faktorer som natur och vädret inverkar på alla delområden. Naturen och vädret är faktorer som avgränsar golf från sådana spel som spelas inomhus. Mentalt spel har däremot betydelse inom de flesta spel och sportgrenar som finns, men särskilt hos golfspelet är det ett påfallande och kännetecknande drag.

5 EN ÖVERSIKTLIG ANALYS AV GOLFENS BEGREPPSSYSTEM

Som begrepp är golfens delområden regler & principer, aktörer, golfhandlingar, spelredskap, golfbana och spelpåverkande faktorer omfattande och vaga, men de ger en god utgångspunkt för en närmare diskussion om begrepp som man kan associera och klassificera till dem. I det här kapitlet diskuterar jag olika typer av golfbegrepp, relationer mellan dem och ger därmed en översikt över golfens begreppssystem. Kartläggning och klassificering av golfbegrepp har spelat en nyckelroll i detta arbete och jag kommer först att klargöra detta (avsnitt 5.1), för att sedan diskutera golfbegreppens allmänna drag (avsnitt 5.1.1 till 5.1.7). Jag sammanfattar kapitlet genom att ge min egen version av golfens begreppssystem (figur 8) och genom att presentera de mest uppenbara begreppsrelationerna inom golfen (avsnitt 5.2).

Nuopponen & Pilke (2010: 22–24) fastslår att det är orimligt att undersöka och avgränsa ett visst begrepp utan att beakta det i förhållande till en större kontext, till vilken begreppet alltid kan anknytas. Det här överensstämmer synnerligen väl med mitt forskningsområde och med det att jag har valt att analysera golfreglerna genom att satsa på ett urval golfhandlingar (kapitel 6). Trots att handlingar har en central roll i golf, kan de inte betraktas och analyseras skilt. Jag har studerat golf och dess begreppssystem ur ett brett perspektiv, vilket naturligtvis har gett mig mer information om själva spelet och dess egenskaper, men det här har även lett till en bättre uppfattning om hur golfhandlingar passar in i sammanhanget. Detta förarbete har för sin del möjliggjort att jag har kunnat avgränsa mig till sådana begrepp (se avsnitt 6.1) som bäst kan svara på mina frågeställningar.

5.1 Kartläggning och klassificering av olika typer av golfbegrepp

Begrepp som förekommer i golf kan i allmänhet betraktas som säregna och avgränsade. Det här beror på golfens långa historia (se avsnitt 4.1) och spelets unika karaktär m.a.o. att golf har utvecklat sina egna spelregler och -principer i stället för att ta intryck av

några andra spel. Unika och avgränsade golfbegrepp är t.ex. 'droppning' och 'passa flaggan' (se avsnitt 6.2). I golf finns det emellertid också begrepp som till sin natur är allmänna. Begrepp som kan knytas till evaluering av spelförhållandena, exempelvis begreppet 'att läsa vind' (se avsnitt 4.2) är betydelsefullt inom golfen, men likaså är samma begrepp relevant inom många andra områden, som t.ex. inom segling.

För att inte gå miste om nyttig information beträffande golfens begreppssystem, har jag beaktat golfbegrepp i stor skala, både avgränsade och mer allmänna begrepp. De mest nyttiga källorna för mig har varit termlistan *Golfspråket* och RFG, vilka det Svenska Golfbundet har gett ut (se avsnitt 1.2). Jag har vänt mig till de här källorna p.g.a. att jag anser att det finns golfexpertis inom de nationella golfbunden. Med min discgolfbakgrund har jag kunnat relatera mig till golfbegrepp som har med spelstrategi, spelförhållanden och mentalt spel att göra (avsnitt 5.1.6). Genom att ha studerat en stor skala av golfbegrepp, har jag steg för steg byggt upp en bättre helhetsförståelse för golfens begreppssystem.

När jag har kartlagt och samlat in golfbegrepp, har jag beaktat olika slags begrepp. Jag har inte bara slumpmässigt plockat golfstermer från varierande ställen. Och eftersom det finns polysemi, synonymi och ekvivalens inom golfterminologin, har det varit nödvändigt för mig att utreda begreppens innehåll. En benämning inom ett språk kan syfta på flera begrepp vars egenskaper liknar varandras. Inom terminologiläran kallas sammankopplingen mellan dylika benämningar för *polysemi* (TSK 2010b). Ett bra exempel på en polysem golfsterm är *hål*, som i *Golfspråket* förklaras som:

”Hål – a) beteckning på vart och ett av de 9 eller 18 spelfält som utgör en bana, b) hål på green (108 mm i diameter) som man spelar bollen till.”

Olika benämningar som inom ett visst språk avser ett och samma begrepp kallas för *synonymer* (TSK 2010b). Som ett golfexempel kan man ta objektet som visar hålets placering. Synonymin framgår av termlistan *Golfspråket*:

”Pinne – flaggstången i hålet kallas oftast pinne.”

”Flagg, flagga – markerar hålet på green.”

Dessutom använder man i RFG (2007: 80) termen *flaggstång*. *Pinne*, *flagga* och *flaggstång* syftar på ett och samma begrepp, trots att de som termer ser olika ut.

Ekvivalens, som i (TSK 2010b) förklaras som en ”relation mellan benämningar som i olika språk står för samma begrepp”, är en allmän företeelse inom golfen. Engelskan lär vara utgångspunkten för golfterminologin då Storbritannien har haft en så framträdande roll i golf redan från första början (se mer t.ex. R&A 2010a). Ekvivalenta golfstermer mellan engelskan och svenskan finns det gott om och jag har försökt att prioritera begrepp med svenska termer. Som ett exempel på ekvivalens kan man ta termerna *snake* och *orm*, vilka båda står för ett och samma begrepp. I *Golfspråket* definieras de här termerna som:

”Snake – en putt på en ondulerad green där puttlinjen ringlar sig fram mot hål.”

”Orm – en lång putt som slingrar sig fram över greenens unduleringar.”

Förutom att ha kartlagt golfbegrepp har jag också klassificerat dem enligt dess egenskaper. Klassificeringen har hjälpt mig att systematisera mitt arbete samtidigt som jag har fått mer information om begreppen och begreppsrelationerna. Som ett praktiskt verktyg har jag använt tabellprogrammet Excel och med det har jag gjort olika typer av begreppsdata-baser. Med Excel har jag snabbt kontrollerat, omplacerat och spårat upp ett visst golfbegrepp som t.ex. begreppet ’adressera’. Jag har haft en hyfsad förhandsuppfattning om golf, men huvudsakligen har jag i det här sammanhanget studerat begreppsdefinitioner i termlistan *Golfspråket* och i RFG. Med hjälp av dessa och utgående från begreppens egenskaper har jag sedan gjort mina egna indelningar. Man behöver inte alltid gå särskilt djupt in på ett visst golfbegrepp för att kunna klassificera det och för att kunna koppla ihop trådarna. Begreppens egenskaper har jag mestadels utrett med hjälp av de definitioner som finns i de ovannämnda källorna, men i vissa fall har de inte varit tillräckligt informativa och då har jag sökt mig till andra

källor som *Golfens ABC* och information som finns på nätet. T.ex. på Svenska Golf förbundets, Finska Golf förbundets och R&A:s hemsidor har jag hittat förklaringar på det som har varit oklart för mig. I det följande kommer jag att presentera allmänna särdrag hos de mest förekommande begreppen och begreppstyperna inom golfen, som baserar sig på min begreppskartläggning och -klassificering. Eftersom denna analysfas till sin natur är deskriptiv, tänker jag inte i varje fall gå in på ett visst begrepp eller term som förekommer i min text, utan nöjer mig med att presentera ett antal representativa belägg.

5.1.1 Regler och principer

Som begreppskategori är regler och principer tämligen obestämd, eftersom de flesta av golfbegreppen har någon slags sammankoppling till golfreglerna. Regler och principer kan i alla fall ses som en vettig (över)kategori för vissa begreppstyper som finns inom golfen. Dessa begreppstyper kan man bl.a. precisera till spelformer, golftävling, golfresultat och administration. Även själva regelboken, *Regler för golfspel 2008–2011*, hör hemma hos denna begreppskategori.

De vanligaste spelformerna i golf är slagspel och matchspel, men t.ex. i *Golfspråket* hittar man 54 olika spelformer. De har var sin egen spelprincip. T.ex. i *Skins game* tävlar man individuellt om en viss summa pengar per hål (Svenska Golf förbundet 2008: *Golfspråket*), medan spelformen *Fyrboll bästboll slagspel* går ut på att två golfare bildar ett lag och spelar var sin egen boll för att sedan ta det bästa hålresultatet som lagets gemensamma resultat, vilket man tävlar med mot ett annat lag (RFG 2007: 32). I mina databaser har jag också begrepp som står för olika enskilda tävlingar. *British Open* och *US Open* är exempel på några stora och välkända golftävlingar. Andra tävlingsrelaterade begrepp som jag kan nämna här är de olika åldersbaserade tävlingsklasserna för män och kvinnor.

Resultatbegrepp är utmärkande för golf och dem kan man rangordna. Begreppet 'par' kan tas som en utgångspunkt. I *Golfspråket* definieras 'par' som:

”Par – ett slags standardresultat som räknats fram när hänsyn tagits till bl a banans längd och svårighetsgrad i övrigt...”

Andra resultatbegrepp syftar på ett bättre eller på ett sämre hålresultat än par. Begreppet 'birdie' är ett slag under hålets par dvs. ett slag bättre än par och 'bogiem' är ett slag över hålets par dvs. ett slag sämre än par. Ifall man råkar slå bollen från utslagsplatsen till och i hålet med ett slag, har man gjort en *Hole-in-one*. *Hole-in-one* är det bästa resultatet man kan nå på ett golfhål. (Svenska Golf förbundet 2008: Golfspråket).

Begrepp som jag uppfattar som administrativa är 'R&A' och 'USGA'. Dessa organisationer administrerar spelets regler globalt. Det finns endast en R&A (ursprungligen The Royal and Ancient Golf Club of St Andrews) och en USGA (United States Golf Association). Begrepp som har en enda referent och begrepp vars benämning är ett egennamn, kallas inom terminologiläran för *individualbegrepp* (TSK 2010b). Förutom att 'R&A' och 'USGA' är individualbegrepp så har jag hittat en hel del andra golfbegrepp som är individualbegrepp. Dessa står bl.a. för enstaka tävlingar, banor, bunkrar och hål.

5.1.2 Golfaktörer

Huvudrollen i golf spelas av golfarna, men det finns några andra golfaktörer som ur spelets och reglernas synvinkel är betydelsefulla. Dessa medverkar i samband med en boll. Begreppet 'boll' syftar i det här fallet på en spelgrupp med två till fyra spelare som spelar en golfgrunda tillsammans. Spelarna i slagspel tävlar mot varandra och de kallas helt enkelt för *tävlar*. Tävlarna kan ha var sin *caddie*, som bär klubborna åt dem och assisterar dem bl.a. med avstånd och vind. Den person som antecknar resultaten under golfgrundan kallas för *markör*. Både en *tävlar* och en *utomstående* kan sköta det här uppdraget (Svenska Golf förbundet 2008: Golfspråket).

Andra golfaktörer kan preciseras till en viss typ av golfare, banskötsel och tävlingar. Benämningarna för en viss typ av golfare är ibland humoristiska och slangaktiga. De

berättar någonting om deras spelkunskaper, spelstil, spelattityd osv. Med termen *gorilla* avser man en spelare som slår långa slag, medan en *golfadvokat* är en petig regelgolfare (Svenska Golfbundet 2008: Golfspråket). Den mest uppenbara aktören inom banskötsel är *greenkeeper*, som sköter och ansvarar för golfbanan (Svenska Golfbundet 2008: Golfspråket). Till sist kan jag nämna att även om golf i allmänhet spelas utan en domare (rekreativt spelande), så medverkar ifrågavarande aktör i olika golftävlingar. Begreppet 'domare' definieras i RFG (2007: 30–31) som:

”En ”domare” är en person som utsetts av *tävlingsledningen* att följa spelet för att fastställa faktiska förhållanden samt tillämpa *reglerna*.”

5.1.3 Handlingsbaserade golfbegrepp

Speltempot i golf är långsamt och man har gott om tid att planera och överväga en handling. Med andra ord är merparten av det som görs på banan medvetet och avsiktligt. Avsiktlighet är ett utmärkande drag hos handlingsbegreppet (se avsnitt 3.3) och det har hjälpt mig att klassificera ett golfbegrepp som en handling.

I golf kan man urskilja olika typer av handlingar. Den mest centrala handlingen i golf är *slaget*, som man kan dela vidare till olika typer av golfslag (se ytterligare figur 10). Hur många gånger denna handling utförs per golfrunda eller i en tävling kan man lätt spåra eftersom antalet slag skrivs ner på ett scorekort. Om en spelare i slagspel spelar en runda med 72 slag på en 18-hålare, kan man dra den logiska slutsatsen att han eller hon har utfört golfslaget 72 gånger under ifrågavarande runda, förutsatt att spelaren inte har brutit mot reglerna eller hamnat på ett ospelbart område och fått pliktslag. Största delen av de handlingsbaserade golfbegreppen har en direkt sammankoppling till slaget, med vilket jag menar att man i en sådan handling håller i klubban och svingar den i syfte att förflytta bollen. Även om jag som discgolfare är intresserad av olika typer av golfslag, tänker jag inte gå in på detaljerna eftersom det skulle ta flera kapitel att analysera och förklara de åtskilliga slag som finns. Men jag kan i alla fall kort nämna att i stora drag finns det tre typer av slag som kan klassificeras som *utslag*, *inspel* och *putt*. Referenter

som hör ihop med ett särskilt begrepp bildar begreppets omfång (TSK 2010b). T.ex. begreppet 'inspel' har ett *begreppsomfång* som består av olika typer slag som räknas som inspel. *Chip*, som enligt termlistan *Golfspråket* är ”ett kort, lågt slag in mot green”, är ett inspelslag och således faller det under begreppet 'inspel'. Samma tankemönster gäller för begreppen 'utslag' och 'putt'.

Användning av en klubba är ett påfallande och metodförknippat drag hos golfhandlingarna, men vissa handlingar utförs på ett annat sätt. Det är möjligt att en golfare *identifierar, droppar, markerar* och *letar* bollar under en och samma spelrunda (se avsnitt 6.2). Dyliga handlingar är fysiska, men golfens strategiska och mentala karaktär syns i det att golfaren evaluerar spelförhållandena. Denne läser vind, spelyta och avstånd bl.a. för att bedöma hur de kommer att påverka slaget och i synnerhet bollens rörelse (se avsnitt 4.2). Återigen, är avsiktlighet starkt närvarande.

Utöver de nyssnämnda golfhandlingarna finns det handlingar som har en sammankoppling till golfetikett. Golf bygger på integritet och ”den övergripande principen är att man alltid skall visa hänsyn mot andra personer på banan.” (RFG 2007: 25) I golf släpper man en bakomliggande spelgrupp förbi t.ex. då när man spelar långsammare eller letar efter försvunna bollar (Svenska Golf förbundet 2008: *Golfspråket*). Den här kollektiva handlingen kallas för ett *genomsläpp* och avsikten bakom det är att få spelet att flyta så smidigt som möjligt. Ett annat sätt att ta hänsyn till andra golfare är att man *för score* i tur och ordning dvs. man antecknar hålresultatet på ett scorekort. Även säkerhet nämns i golfetiketten och som exempel kan man ta begreppet 'fore', som syftar på det globala varningsropet i golf. Om en boll slås åt ett håll som ser ut att träffa någon, ropar man fore! (RFG 2007: 25) Etiketten handlar inte enbart om respekt mellan golfarna. Man ska också visa respekt för banan och det här syns i vissa vedertagna handlingar. Man reparerar nedslagsmärken på området green och man krattar och jämnar ut bunkrar, alltid när man gjort ett slag därifrån. I kapitel 6 diskuterar jag närmare de olika handlingstyperna och hur de kan klassificeras.

5.1.4 Spelredskap och utrustning

Om den mest centrala handlingen i golf är slaget, är det väl ingen överraskning att de mest uppenbara spelredskapen är olika typer av klubbor. Enligt RFG (2007: 153) finns det tre typer av klubbor: *träklubbor*, *järnklubbor* och *putters*. Varje klubbtyp har ett eget begreppsomfång eftersom det finns olika typer av klubbor som faller under begreppen 'träklubba', 'järnklubba' och 'putter'. Som ett exempel kan man ta begreppet 'hakputter', som i *Golfspråket* förklaras som:

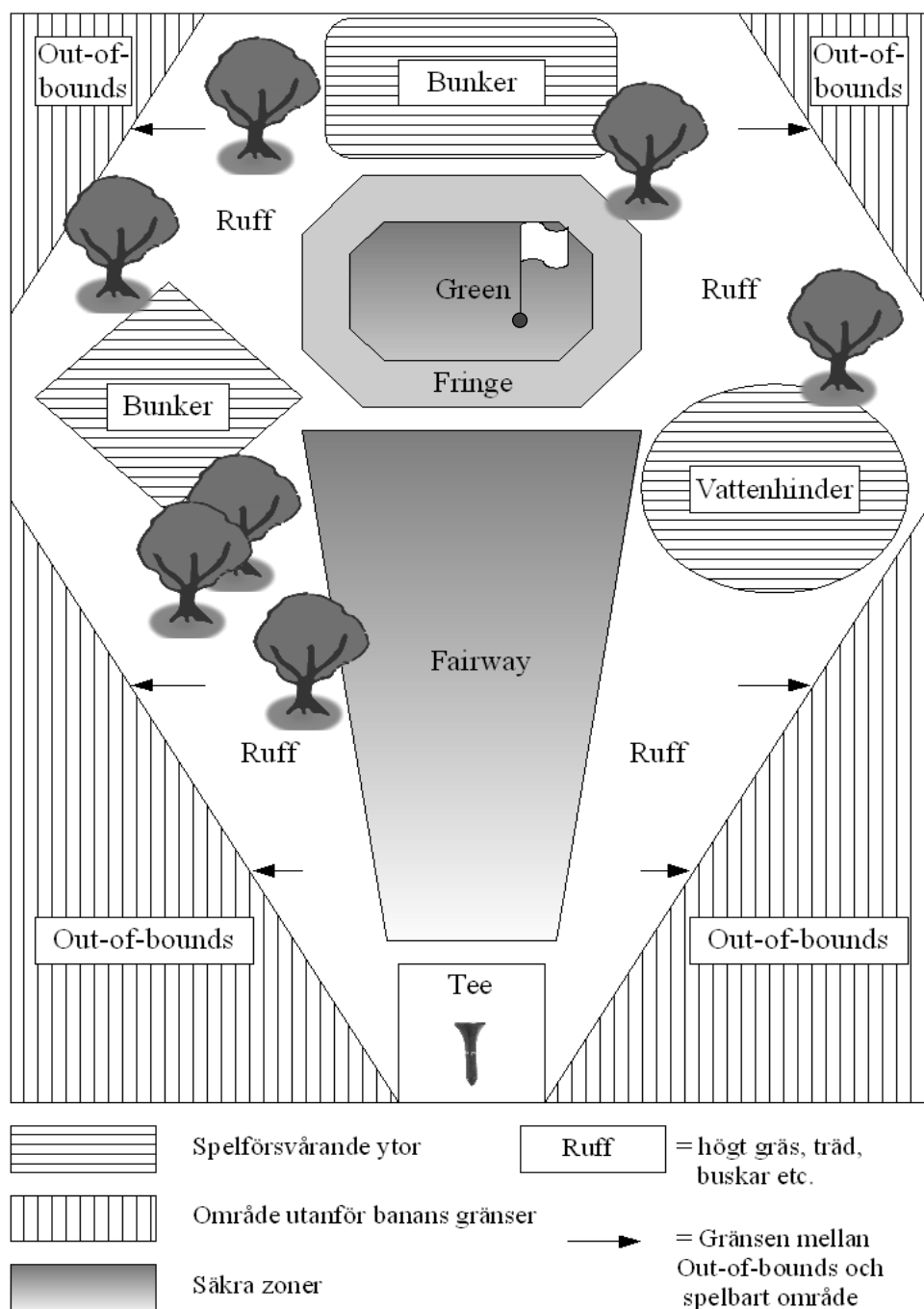
”Hakputter – förlängd putter där skaftänden stöds mot hakan eller bröstet.”

Klubborna har egenskaper såsom form, längd, material (RFG 2007: 153–163). Olika egenskaper skiljer klubborna åt, men i det här sammanhanget lyfter jag ändå fram kännetecknet funktion, som sammanfaller med det som i RFG (2007: 153) kallas för användningsområden. Jag betraktar klubbors funktionella egenskaper som dess mest utmärkande drag, vilket förmodligen föranleds av min bakgrund som discgolfare och det att jag spontant gestaltar golf ur spelarens synvinkel. I allmänhet använder man träklubbor vid långa slag. En driver t.ex. (som faller under begreppet 'träklubba') används vid utslaget, då man vill att bollen skall flyga så långt som möjligt (Svenska Golfbundet 2008: *Golfspråket*). Järnklubbor används vid kortare utslag och vid inspel. Som ett exempel kan man ta klubban *lobwedge*, som används särskilt vid korta inspel, då man vill slå ett slag där bollen ”stiger snabbt i luften och även stannar snabbt där den landat” (Svenska Golfbundet 2008: *Golfspråket*). En putter används däremot vid puttning, på området green. Liksom det är svårt att entydigt förklara olika typer av golfslag (avsnitt 5.1.3), är det också svårt att förklara vilka klubbor, när, varför och hur de används i spelandet p.g.a. att det finns så många olika faktorer som påverkar valet och användning av en viss klubba. Bland annat vindriktning, avstånd, spelunderlag och även spelarens egen spelstil är dylika faktorer. I denna studie nöjer jag mig med den grundläggande klassificeringen av golfklubborna som nämns i RFG (2007: 153): träklubbor, järnklubbor och putters. De här kan man ta som en utgångspunkt för en närmare (terminologisk) analys och klassificering av klubborna.

Andra spelredskap eller utrustning som en golfare använder och behöver är bl.a. boll, peg och golfbag. Golfbag är väskan som används för att bära klubborna. Bollen är spelobjektet i golf och den är väsentlig för spelprincipen. Några av begreppen i denna begreppskategori står för en viss bolltyp. Begreppet 'feathery' syftar på en gammal bolltyp som användes i spelet fram till mitten av 1800-talet och med begreppet 'toppbollar' avser man första klassens golfbollar (Svenska Golf förbundet 2008: Golfspråket). För spelet är begreppet 'peg' inte lika relevant som golfbollen, men ibland används den när man slår ett slag. *Peggen* är en slags pinne som används vid utslaget för att höja bollen från markytan (Svenska Golf förbundet 2008: Golfspråket). *Golfspråket* ger inte mer ingående information om varför man använder en peg, men av egen erfarenhet vet jag att man får en bättre träff på bollen tack vare peggen, som resulterar i längre slag.

5.1.5 Banbegrepp

Jag betraktar golfbanan som en helhet. Olika typer av banbegrepp betraktar jag som dess beståndsdelar. En dylik relation kallas inom terminologiläran för *partitiv begreppsrelation* (Nuopponen & Pilke 2010: 38). En golfbana består oftast av 18 hål (spelområden). Ett golfhål består för sin del av olika spelområden och diverse objekt. Det enklaste sättet att demonstrera det här är att skildra ett golfhål ur ett fågelperspektiv (figur 7).

Figur 7. Banbegrepp på ett tänkbart golfhål

I den här figuren har jag tagit med de mest uppenbara banbegreppen. De olika spelområdena: tee, fairway, ruff, fringe och green består helt enkelt av gräs i olika längder. På greenen hittar man det mest finklippta gräset som i synnerhet fungerar som

ett spelunderlag för handlingen puttning. Puttning går ut på att man trycker lätt till med klubban och försöker rulla bollen ner i hålet i stället för att slå ett slag som får bollen att flyga. Som kontrast till green så finns området ruff som består av grovt och förhållandesvis högt gräs. Oftast gör man inspel eller olika slags transportslag från ruffen. Även från fairwayn, som är ett finklippt spelområde, men inte lika finklippt som greenen, gör man oftast olika typer av inspel mot green. De här resonemangen baserar sig på RFG, Golfens ABC och mina egna golfinsikter.

Spelförsvårande naturföremål som träd, buskar, planteringar, stenar osv. kännetecknar golfbanan och de finns oftast på ruffen. Som begrepp är de allmänna, men en intressant detalj är att inom golfen kallar man inte dylika naturföremål för *hinder*. Begreppet 'hinder' har en annorlunda betydelse i golf och det framgår av begreppsdefinitionen i RFG (2007: 33):

”*Hinder*” är varje *bunker* och *vattenhinder*.”

Bunkrar och vattenhinder är områden som försvårar spelandet. Bunkrarna är i allmänhet sandfyllda gropar och de kräver en speciell slagteknik (som kontrast till slag som görs från de spelunderlag som är gräs). Vattenhindren, som bl.a. är dammar, diken och bäckar, är också spelförsvårande områden i den meningen att det oftast är omöjligt att slå ett slag från ett vattenhinder, vilket resulterar i pliktslag. Det här stämmer dock inte i varje fall, som t.ex. när bollen ligger i grunt vatten. Bunkrarna, liksom vattenhindren, är ur reglernas synvinkel speciella områden. Det är inte tillåtet att grunda klubban, dvs. man får inte vidröra marken med klubban när man intar utgångsställning för ett slag som slås från dessa områden (se avsnitt 6.2). Det sista området som jag har i figur 7 är *out-of-bounds*. Egentligen så kan detta område inte betraktas som ett banområde, eftersom det ligger utanför banans gräns. Som ett golfbegrepp är 'out-of-bounds' dock vedertaget och ett kännetecknande drag hos det är dess bestraffande funktion. En slagen boll på *out-of-bounds* resulterar i ett pliktslag (RFG 2007: 106–107).

Förutom att golfbanan och ett golfhål består av olika spelområden, finns det två

banbegrepp som är utmärkande för golfen: 'hål' (dit bollen spelas) och 'flaggstång'. Det är kanske inte rimligt att kalla hålet för ett objekt, men trots detta så har det egenskaper som är typiska för begrepp med materiella referenter. Begreppsdefinitionen i RFG (2007: 34) bekräftar detta:

”Hålet” skall vara 108 mm (4 1/4 tum) i diameter och minst 101,6 mm (4 tum) djupt. Om hålkopp används skall den vara nedsänkt minst 25 mm (1 tum) under *greenens yta*, om inte markens beskaffenhet omöjliggör detta. Hålkoppens yttre diameter får inte överstiga 108 mm (4 1/4 tum).

Golfens grundtanke går ut på att bollen slås (vanligen puttas) i hålet, som alltid ligger på området green. Hålet uppfyller således en funktion som är väsentlig för hela spelet. Det här kan man stärka med definitionen för begreppet 'håla ut', som i *Golfspråket* förklaras som:

”Håla ut – avsluta ett hål genom att slå bollen i hål. I slagspel måste man håla ut, medan man t ex i matchspel inte behöver slå bollen i hål, utan kan ge varandra puttar.”

Flaggstången är ett objekt med materiella egenskaper, men en snabb titt på dess funktionella egenskaper ger en bättre uppfattning om flaggbegreppet. I första hand visar flaggan hålets placering. Från ett längre avstånd skulle det vara omöjligt att se var hålet är ifall det inte fanns en synlig flaggstång som står mitt i hålet. Flagghjälper som vajar i förhållande till vindriktning, hjälper spelaren att gestalta hålet, men den hjälper också golfaren att bedöma vindriktning. Det sist nämnda alternativet ser jag emellertid som en sekundär funktion som flaggstången har. Föreliggande begrepp intresserar mig såtillvida att det har en sammankoppling till det handlings- och regelbaserade begreppet 'passa flaggan', som jag kommer att analysera i avsnitt 6.2.

I termlistan *Terminologins terminologi* (TSK 2010b) nämns det att ”referenter kan vara konkreta, abstrakta eller påhittade”. Ovandiskuterade banbegrepps referenter är konkreta. Banbegreppens referenter finns på alla världens golfbanor, inte enbart på en viss bana eller på ett visst golfhål. Golf är ett etablerat spel och samma gäller även för de golfbegrepp som jag har klassificerat som banbegrepp.

I det här underavsnittet har jag gett en kort beskrivning av golfbanan som jag ser som ett kännetecknande drag hos golfbegreppet. Jag anser att ifall man ska skildra golf är det förnuftigt att beskriva det ställe där spelet utövas. Banans och banbegreppens funktionella egenskaper är påfallande och dessa har jag medvetet lyft fram. Begrepp såsom 'tee', 'fairway' och 'green', och 'hål' (dit bollen puttats) och 'flaggstång' har funktionella egenskaper som är väsentliga för det som golf går ut på. De har betydelse bl.a. för spelprincipen, reglerna och för vissa golfhandlingar.

5.1.6 Spelpåverkande faktorer

Som begrepp är spelpåverkande faktorer allmänna och de har betydelse inom flera olika områden, inte enbart inom golfen. 'Motvind', 'nervositet', 'stresstålighet' är begrepp som de flesta känner till. Jag har inte hittat många golfbegrepp i termlistorna *Golfspråket* och *Golfin sanasto* som man gemensamt kan kalla för spelpåverkande faktorer. Därför baserar sig föreliggande begreppskategori mera på mina egna tankegångar än på en begreppskartläggning. Några enstaka exempel på kartlagda begrepp är 'choke' och 'yips'. I *Golfspråket* definieras 'yips' som:

”Yips – "puttfrossa". Ett nervöst tillstånd som orsakar en slags låsning i händer och handleder. Drabbar golfare speciellt på green. I England kallas detta för "twitch" eller "whiskeyfingers".”

Begreppskartläggning av olika typer av golfbegrepp har lett till de ovandiskuterade begreppskategorierna: regler och principer, golfaktörer, handlingsbaserade golfbegrepp, spelredskap/utrustning och banbegrepp. Begreppskategorin spelpåverkande faktorer grundar sig, som sagt, i första hand på mina egna resonemang. En del av golfbegreppen kan inte direkt klassificeras i de föregående kategorierna, men för mina ändamål har de ingen betydelse och därför tänker jag inte heller skildra och diskutera dem. Dessutom har jag endast velat ge en översikt över de mest grundläggande och mest förekommande begreppstyperna och golfbegreppen, inte behandla vartenda golfbegrepp som finns.

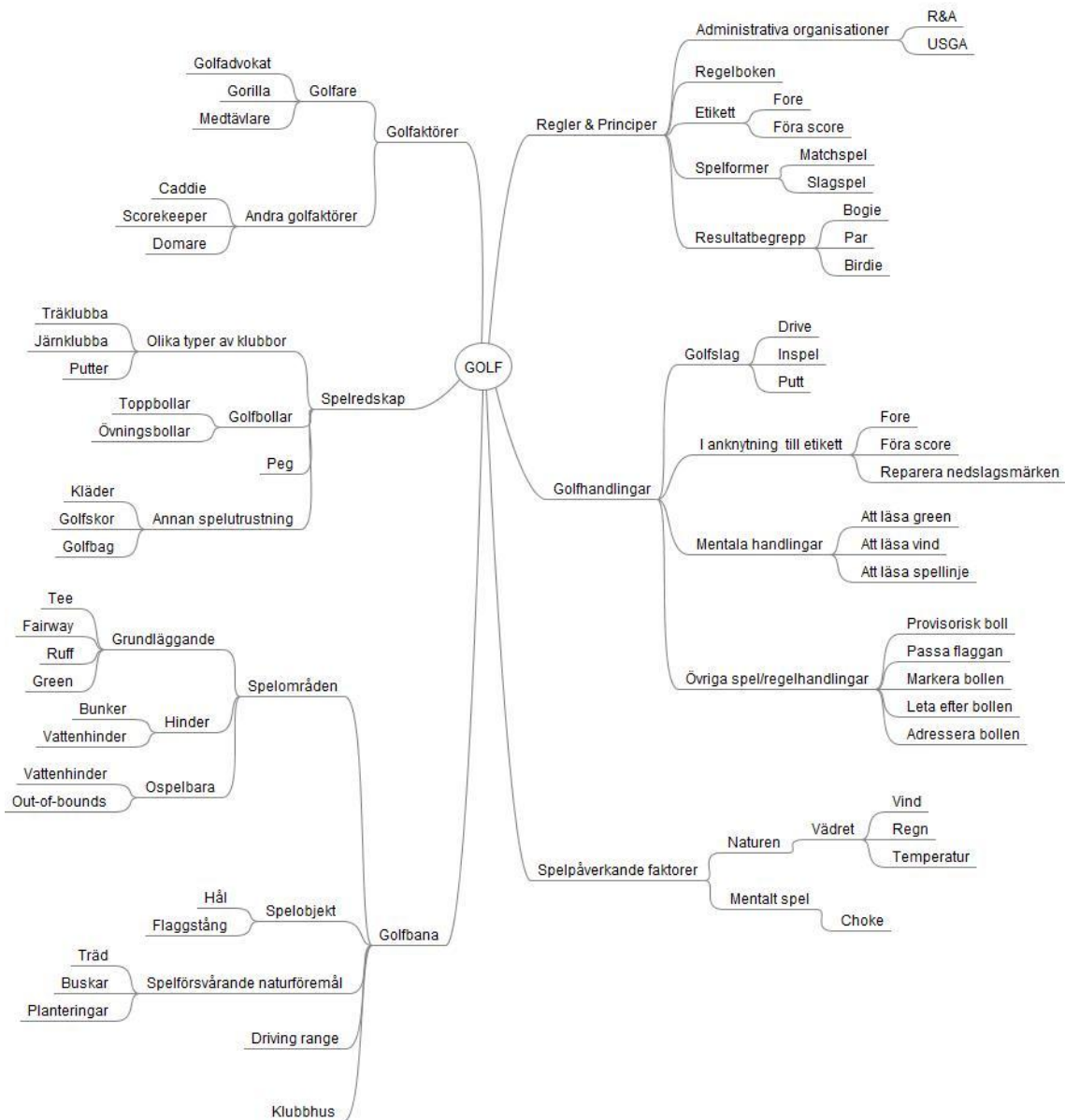
Sammanfattningsvis vill jag ännu nämna att mina begreppskategorier överensstämmer med min golfinledning (figur 5). Indelningen baserade jag på en analys av golfbegreppets kännetecken (avsnitt 4.1). De mest grundläggande begreppskategorierna i golf har jag däremot utrett genom att kartlägga och klassificera olika typer av golfbegrepp. I båda fall har jag haft nytta av mina egna golfinsikter, men i båda fall har jag tillämpat olika terminologiska forskningsmetoder. De sammanfallande resultat som jag har nått genom de två olika tillvägagångssätten indikerar att det finns en linje i de resonemang som berör min golfindelning och begreppskategorier.

5.2 Ett tänkbart begreppssystem

Som en logisk följd av de föregående avsnitten kommer jag i detta avsnitt presentera min version av golfens begreppssystem (figur 8) för att sedan i avsnitt 5.2.1 kort dryfta de mest centrala begreppsrelationerna inom golfen.

Begreppet 'begreppssystem' är ett någorlunda vitt begrepp men särskilt inom terminologiläran syftar man med det ofta på relationerna som finns mellan begreppen inom ett fackområde och på de helheter som relationerna bildar när de fogas samman. Ett begreppssystem kan bestå av alla begrepp som existerar inom ett visst fackområde eller enbart av några nära förknippade begrepp. I verkligheten benämns också grafiska illustrationer av ett begreppssystem för *begreppssystem*. (Nuopponen 1994: 50 ; Pilke 2000: 58)

Golfens begreppssystem är minst sagt en omfattande och invecklad helhet. Följande skildring (figur 8) ger endast en översiktlig och någorlunda sammanfattad bild av de mest centrala begreppen i golf. Jag utgår från golfspelandet och utesluter således andra golfrelaterade aspekter som tävlingsarrangemang, bandesign, banskötsel etc.

Figur 8. En översikt över golfens begreppssystem

Som grafiskt representationssätt har jag utgått från satellitmodellen som lämpar sig väl för att förevisa och gestalta helheter, begrepp och begreppsrelationer inom ett fackområde (Nuopponen & Pilke 2010: 43). Jag har inga egentliga satelliter i mitt

system (figur 8), men grundprincipen är den samma som i en satellitmodell. Nuopponen & Pilke (2010: 43) konstaterar att det mest grundläggande begreppet sätts i kärnan av satellitmodellen och de närliggande begreppen kring det, vilka för sin del kan expanderas med egna satelliter. Begreppet 'golf' står i mitten av mitt begreppssystem (se figur 8) och som fem närliggande begrepp har jag valt 'regler och principer', 'golfaktörer', 'golfhandlingar', 'spelredskap/utrustning', 'golfbana' och 'spelpåverkande faktorer', som enligt mina analyser och resonemang är centrala delområden och begreppskategorier i golf. Jag har utvidgat varje begreppskategori enligt infallsvinklar som ger en allmän bild av olika begreppstyper i golf och därtill har jag i kanten av figuren (figur 8) placerat begrepp som jag diskuterade i avsnitt 5.1.1–5.1.6.

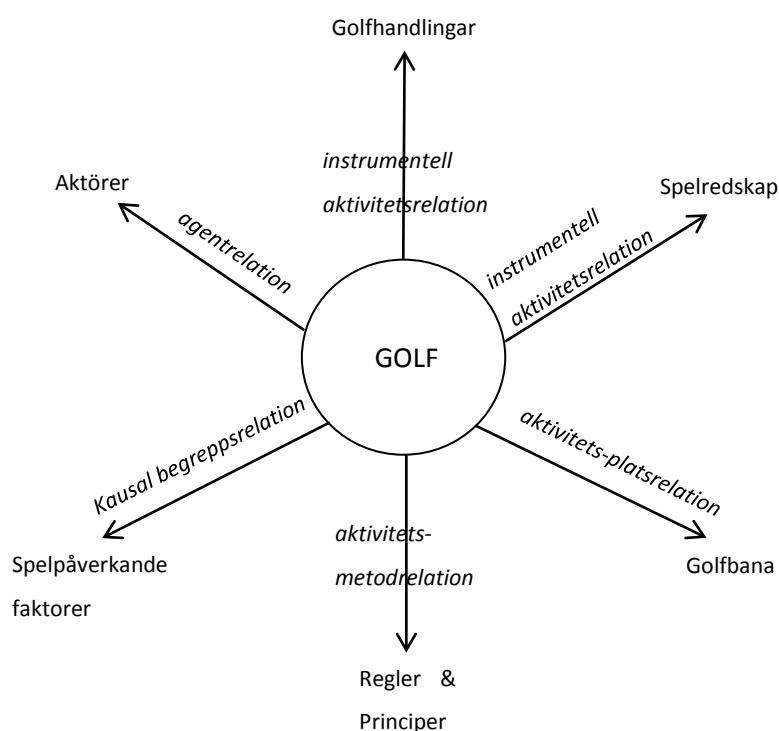
Jag har märkt att det är närmast omöjligt att framställa en enda vattentät modell över golfens begreppssystem (med över 600 golfbegrepp), då relationerna och olika synvinklar överlappar varandra kors och tvärs. Jag har nöjt mig med ett förenklat begreppssystem (figur 8), som kan tas som en utgångspunkt för mer ingående klassificeringar och begreppssystem.

5.3 Centrala begreppsrelationer i golf

Liksom det finns olika typer av golfbegrepp, finns det också olika typer av relationer mellan golfbegreppen. I kapitel 4 och även i de föregående avsnitten (5.1.1–5.1.6.) har jag redan tangerat det här ämnet. I detta underavsnitt vill jag ännu på en allmän nivå diskutera och skildra relationerna mellan golfbegreppen, framför allt med hjälp av terminologiska termer.

Jag har studerat golfens begreppsrelationer utgående från boken *Ordning och reda*, där man hittar en ingående klassifikation av olika begreppsrelationer (Nuopponen & Pilke 2011: 206–209). Dessa begreppsrelationer lämpar sig väl till mitt forskningsområde. Jag har dessutom haft nytta av artikeln *Terminological modelling of processes: an experiment* (Nuopponen 2007), där Anita Nuopponen skildrar japansk teceremoni ur en

terminologisk infallsvinkel. Begreppsrelationstyper som överensstämmer med golfspelandet på en övergripande nivå är *aktivitetsrelationer*, som enligt Nuopponen & Pilke (2011: 42) ”baserar sig på en aktivitet och på olika aspekter som har med denna aktivitet att göra”. Följande figur (figur 9) visar de mest uppenbara begreppsrelationerna i golf.

Figur 9. Centrala begreppsrelationer i golf

En *aktivitets – platsrelation* finns mellan golf och golfbana, då banan är den plats där man utövar golf. Nuopponen & Pilke (2011: 208) demonstrerar denna begreppsrelationstyp med mönstret: aktivitet – plats, plats – aktivitet. En annan uppenbar relation uppstår mellan golf och de spelredskap som används i spelet: *instrumentell aktivitetsrelation*, som enligt Nuopponen & Pilke (2011: 208) bildas mellan aktivitet och verktyg eller verktyg och aktivitet. En *agentrelation* finns i synnerhet mellan golf och golfare, men det finns även andra aktörer som är involverade

i spelandet (se avsnitt 5.1.2). Nuopponen & Pilke (2011: 207) åskådliggör agentrelationen med mönstret aktivitet – agent och agent – aktivitet.

Andra påtagliga aktivitetsrelationer uppstår mellan golf – objekt och golf – målsättning. Bollen är spelobjektet i golf och syftet med golf är att spela bollen i ett flertal hål med så få slag som möjligt. Relationen mellan golf – objekt är *objektrelation* och relationen mellan golf – målsättning är *teleologisk aktivitetsrelation* i enlighet med Nuopponen & Pilke (2011: 208). Jag har inte trängt in dessa begreppsrelationer i figur 9, eftersom jag här betraktar golf ur en allmän synvinkel.

Relationerna mellan golf och olika typer av golfhandlingar och golf och regler/principer är inte lika tydliga som i de föregående fallen. Men eftersom jag betraktar golfhandlingar och regler/principer som relevanta delområden/begreppskategorier (se kapitel 4), försöker jag beskriva relationerna som finns mellan dem och golf. I sin artikel *Terminological modelling of processes: an experiment*, tar Nuopponen (2007) upp begreppsrelationen *aktivitets – metodrelation* (activity – method relation), som hon klassificerar som en undertyp av *instrumentella aktivitetsrelationer*. Nuopponen förevisar *aktivitets – metodrelationen* genom exemplet att laga te och *seiza* (en slags formell och knäböjd ställning i japansk teceremoni). Jag uppfattar att här är det fråga om två handlingar, där den sistnämnda används som en metod i den övergripande handlingen ”att laga tee”. Trots att Nuopponens exempel angår två tämligen preciserade handlingar, tillämpar jag samma tankemönster för relationerna mellan golf – golfhandlingar och golf – regler/principer. Golfhandlingar och golfregler/principer liksom spelredskap hör ihop med kännetecknet metod (se figur 5). Hur golf spelas är en fråga som inte har ett entydigt svar, men jag skulle ändå påstå att man i allmänhet spelar golf genom att följa spelets regler och principer och genom att utföra olika typer av handlingar (som reglerna styr). Därmed ser jag relationerna mellan golf och olika typer av golfhandlingar och golf och regler/principer som *aktivitets – metodrelationer*.

Den sista begreppsrelationen som jag har i figur 9 är *kausala*. Den *kausala*

begreppsrelationen faller inte under *aktivitetsrelationer* (se mer om klassifikation av begreppsrelationer t.ex. i Nuopponen 1994: 260), men jag anser i alla fall att kausaliteten och spelpåverkande faktorer går hand i hand och därmed ska jag ge en kort terminologisk förklaring till detta. En *kausal begreppsrelation* kan man kort demonstrera med mönstret: orsak– verkan, verka – orsak (Nuopponen & Pilke 2011: 207). Jag belyser det här med följande golfexempel. Golf är ett avancerat och krävande spel, som beror på flera olika aspekter. Om man får spela i vindstilla, i solsken, temperaturen ligger kring +20 grader, banan är i toppskick osv., är förhållandena enligt mig ideala för golfandet. Vänder man på det hela, dvs. det är blåsigt, kallt, det piskregnar och banan är våt och lerig, är spelförhållandena långt från de optimala. Då kan man säga att golf blir ett ännu svårare spel än det i optimala eller hyfsade förhållanden är. Kausaliteten har jag därför analyserat så att orsaken (i det här fallet vädret) leder till följder (spelet blir ännu svårare). Av denna anledning kunde man ofta kalla spelpåverkande faktorer för spelförsvårande faktorer. Också mentalt spel knyts till kausaliteten då det i allmänhet försvårar golfspelandet (se avsnitt 4.2). Relationen mellan spelpåverkande faktorer och golf ser jag därmed som *kausal*.

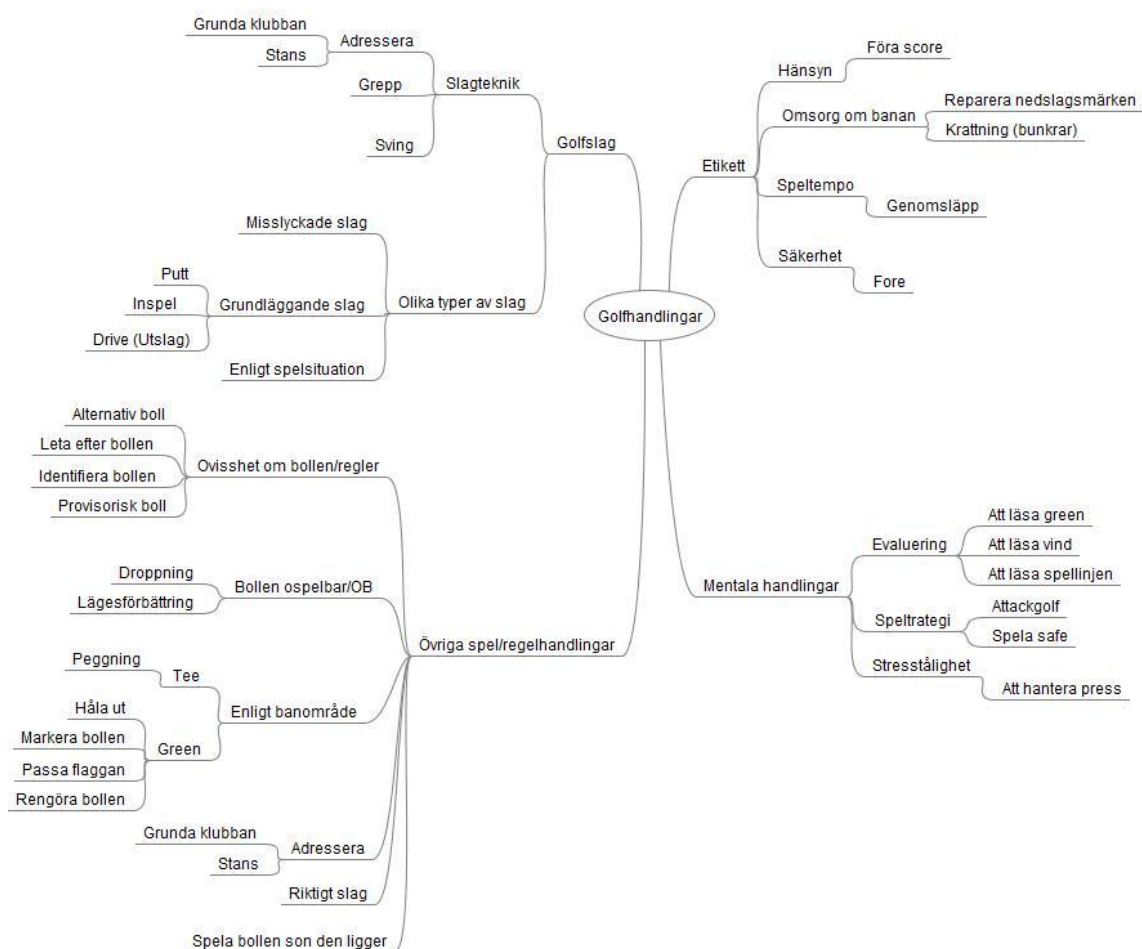
De mest uppenbara begreppsrelationerna i golf är *aktivitetsrelationer*. Av dessa skulle jag lyfta fram *aktivitets – platsrelationen* och den *instrumentella aktivitetsrelationen*, ifall man analyserar golf på en övergripande nivå. Jag håller för sannolikt att de flesta av oss känner till de här relationerna även om man inte vet termerna. Golfbegreppet väcker associationer till golfbanan och klubborna.

Trots att jag tills vidare har studerat och skildrat golf ur en bred infallsvinkel och trots att jag har arbetat med en massiv begreppsdatabas (ca 600 begrepp), har jag inte upplevt detta som en ogenomförbar uppgift. Jag har haft en bra förhandsuppfattning om golf, vilket jag haft nytta av när jag har kartlagt och klassificerat begrepp samt när jag har skildrat golfens begreppssystem och centrala relationer mellan begreppen. Allt det här har hjälpt mig att komma åt det som jag i det följande kapitlet kommer att utreda: golfens och golfreglernas komplexa karaktär.

6 KÄNNETECKENANALYS AV ETT URVAL GOLFHANDLINGAR

Det som jag hittills har behandlat, kan sägas stå som premiss för det som jag från och med detta kapitel kommer att analysera, presentera och resonera kring. Det skulle ha varit omöjligt att avgränsa forskningsområdet och välja begrepp för en närmare granskning, som bäst kan förklara golfens och golfreglernas komplexa natur, ifall jag inte hade bekantat mig med golfens begreppssystem ur ett brett perspektiv (kapitel 5). I detta kapitel försöker jag hitta mer preciserade terminologiska förklaringar till mina forskningsfrågor genom att granska ett urval golfhandlingar.

Jag inleder med att visa ett begreppssystem (figur 10) för olika typer av golfhandlingar för att sedan i avsnitt 6.1 förklara valet av de handlingar som jag kommer att analysera. I avsnitt 6.2 analyserar jag kännetecknen hos 10 regelbaserade golfhandlingar (tabell 4 och 5), vilka jag sedan diskuterar och försöker koppla ihop med mina frågeställningar. Detta gör jag både i avsnitt 6.2 och i kapitel 7, i avhandlingens slutdiskussion. I avsnitt 6.3 visar jag hur spelandet av ett golfhål kan gå till och ger några exempel på hur de i avsnitt 6.2 analyserade handlingarna utförs på banan. På detta vis tangerar jag relationerna mellan dem.

Figur 10. Begreppssystem för olika typer av golfhandlingar

I avsnitt 5.2 (figur 8) gav jag en överblick över golfens begreppssystem. Med figur 10 har jag åskådliggjort olika typer av handlingar som en golfare utför under spelets gång. Detta begreppssystem baserar sig på mina insikter om handlingsbaserade golfbegrepp som jag tillägnat mig genom att kartlägga, klassificera och studera dem. Mest nytta har jag haft av regelavsnittet i RFG (2007: 44–122), där man hittar detaljerad information om enskilda golfregler som jag ser som handlingar (se vidare avsnitt 6.1). I avsnitt 5.1.3 har jag redan kort behandlat olika typer av handlingsbaserade golfbegrepp, men i den här kontexten vill jag ännu åskådliggöra och diskutera dem för att förbereda analysen av de valda handlingarna (avsnitt 6.2).

Alla begrepp som finns i figur 10 uppfyller mina kriterier för begreppet 'handling' (se avsnitt 3.3). De är avsiktliga och medvetna handlingar utförda av en golfare under spelandet av golf (misslyckade slag är inte direkt avsiktliga, men de har avsikten som en bakomliggande faktor, se avsnitt 3.3.). Jag har indelat handlingarna i fyra olika handlingstyper (se figur 10). Det finns handlingar som jag förknippar med golfslaget, golfetikett, mentalt golfande och det finns handlingar som förblir utanför dessa handlingstyper. De här handlingarna betraktar jag som övriga spel- och regelhandlingar. När man följer golftävlingar som sänds i TV, ser man ofta en golfare som svingar klubban. Men i golf utför man även andra handlingar som kanske inte är så igenkännbara för allmänheten.

Nuopponen fastslår att i ett grafiskt verktyg som i en satellitmodell kan det ibland vara motiverat att ha ett begrepp på flera olika ställen bl.a. för att visa att begreppet har relevans i flera olika sammanhang och för att göra skildringen mer läsbar (Nuopponen & Pilke 2010: 44). Jag har också placerat en del av begreppen på två olika ställen p.g.a. att de har betydelse i flera olika sammanhang. Begreppet 'adressera' och dess beståndsdelar 'grunda' och 'stans' finns på två olika ställen, eftersom de kan ses både som slagtekniska och regelanknutna begrepp (se figur 10). Samma gäller för slagbegreppet som man för det första kan betrakta som en egen handlingstyp (golfslag), men som även kan ses som ett regelbaserat begrepp (se tabell 5).

Relationerna mellan begreppen i figur 10 är inte särskilt uppenbara för den som inte känner till golf och är bekant med terminologiläran. Jag har inte skrivit ner begreppsrelationerna eftersom det skulle ha gjort skildringen svårläsbar. Dessutom är det omöjligt i det här sammanhanget att generellt beskriva relationerna mellan handlingarna, då de överlappar varandra kors och tvärs. Till en viss del får man dock information om dem eftersom jag har framställt ett system (figur 10) som förgrenar sig från golfhandlingar till olika handlingstyper, sen till mer preciserade kategorier och till sist till några golfhandlingar. Man kan t.ex. betrakta golfslaget som en teknisk prestation (se slagteknik i figur 10). Då kan man spjälka upp det i detaljer som gör att begreppsrelationen mellan 'slag' och dess beståndsdelar 'adressera', 'grepp' och 'sving' är *partitiv* (se vidare om den partitiva begreppsrelationen i avsnitt 5.1.5). 'Adressera',

'grepp' och 'sving' kan för sin del uppdelas i egna beståndsdelar. 'Adressera' består av 'stans' och 'grunda'. Begreppet 'sving' består av olika faser (rörelser) och 'grepp' kan man närma sig genom att studera olika sätt att greppa klubban.

Ifall man vill förevisa golfhandlingar och relationerna mellan dem på detaljnivå, lönar det sig att dela upp helheterna och behandla t.ex. en viss handlingstyp skilt ur ett fåtal perspektiv. Man kan t.ex. göra ett eget begreppssystem för olika typer av slag och utgå från de grundläggande slagen 'utslag', 'inspel' och 'putt'. Mitt begreppssystem för olika typer av golfhandlingar (figur 10) ger i alla fall en översikt över det som en golfare utför på banan. Begreppssystemet kan därmed tas som en utgångspunkt för mer ingående analyser och skildringar av olika typer av golfhandlingar.

6.1 Kort om de utvalda handlingarna

Att komma åt den här analysfasen har krävt en hel del förarbete. Jag har inte bara slumpmässigt plockat ut ett urval handlingar som förmodligen svarar på mina frågeställningar. Analyserna i kapitel 4 och 5 har hjälpt mig att avgränsa mitt forskningsområde och inrikta mig till sådana handlingsbaserade golfbegrepp, som jag uppfattar som avancerade och som jag med min discgolfbakgrund kan föreställa mig som svårförståeliga ur golfarens och ur reglernas synvinkel.

Jag har valt att granska 10 regelbaserade golfhandlingar vilka i alfabetisk ordning är: alternativ boll, droppning, grunda klubban, identifiera bollen, leta efter bollen, markera bollen, passa flaggan, provisorisk boll, riktigt slag och spela bollen som den ligger. De utvalda handlingarna kallar jag för regelbaserade golfhandlingar, eftersom nästan varje handling behandlas i RFG (2007: 44–122) som enskilda regler. Undantagsfall är handlingen grunda klubban och spela bollen som den ligger. Dessa förekommer i RFG i löpande text, inte som enskilda regler. Dessutom faller de utvalda handlingarna under kategorin övriga spel/regelhandlingar i mitt begreppssystem för olika typer av golfhandlingar (figur 10).

Man kan betrakta de här handlingarna ur flera synvinklar. I RFG (2007: 44–122) är enskilda regler som behandlas under var sin egen rubrik, förutom grunda klubban och spela bollen som den ligger. Terminologiskt kan de betraktas både som begrepp och handlingar. I denna analysfas betraktar jag dem som enskilda golfregler, begrepp och handlingar. I texten kallar jag dem i första hand som handlingar för att lyfta fram dem som en viss begreppstyp.

6.2 Känneteckenanalys av 10 regelbaserade golfhandlingar

Under denna rubrik analyserar jag kännetecknen hos de redan nämnda regelbaserade golfhandlingarna: alternativ boll, droppning, grunda klubban, identifiera bollen, leta efter bollen, markera bollen, passa flaggan, provisorisk boll, riktigt slag och spela bollen som den ligger. Jag utgår från perspektivet golfspelandet och reglerna, vilket betyder att jag försöker fästa uppmärksamhet vid faktorer som kan anses vara viktiga med tanke på förståelsen av regeln ifråga och som därmed anknyts till det regelrätta agerandet på golfbanan.

Känneteckenanalysen baserar sig återigen på Pilkes (2000: 154–160) känneteckenklasser för handlingar (se avsnitt 4.1), men i den här analysfasen, liksom i kapitel 4, har jag gjort några modifikationer enligt golf och det valda perspektivet. Kännetecknet *agent* har jag igen ändrat till *aktör*. Samma gäller för kännetecknet *plats*, vilket jag kallar för *spelområde*, då det i golf fungerar som en allmän känneteckenklass. Kännetecknet *förhållande* har jag däremot behållit i stället för att använda *spelpåverkande faktorer* (se avsnitt 4.1). I detta sammanhang har jag dock inte tänkt mig förhållandet exakt som Pilke (2000: 159), som bl.a. konstaterar att förhållandet har ett samband till plats. I mitt fall samspelar och vissa fall även överlappar förhållandet med tiden. De olika känneteckenklasserna ska här tolkas på följande sätt:

Aktören – Vem utför handlingen? Golfaren eller någon annan/några andra golfaktörer?

Avsikt – Varför utför man handlingen?

Metod – Hur utför man handlingen? Med hjälp av ett redskap? Genom en viss teknik?

Förhållanden – Allmänna omständigheter under handlingen? Hurdan spelsituation?

Banområde – På vilket banområde utför man handlingen?

Tid – När utför man handlingen? Hur förhåller sig handlingen till en annan handling eller eventuellt en händelse?

Följande information baserar sig på en närmare granskning av regelavsnittet i RFG (RFG 2007: 44–122), men i vissa fall har jag även haft nytta av termlistan *Golfspråket* och dess begreppsdefinitioner, när jag har studerat kännetecken hos de valda handlingarna. Ibland har jag varit tvungen att förkorta och stereotypisera informationen för att få den att rymmas in i de lådor som jag har i mina figurer (tabell 4 och tabell 5). Relevant information borde dock framgå. P.g.a. tekniska begränsningar behandlar jag 5 handlingar/tabell.

Tabell 4. Kännetecken hos de valda regelbaserade handlingarna

Handling	Aktör	Avsikt	Metod	Förhållanden	Banområde	Tid
Alternativ boll	- Golfaren	- För att man kan ska kunna fortsätta spelet då man är osäker på sina rättigheter eller det korrekta tillvägagångssättet.	- Man upplyser sin markör eller en medtävlare att man avser att spela två bollar samt vilken av bollarna man vill räkna om reglerna tillåter det.	- Ovisshet om tillvägagångssätt.	- Alla spelbara banområden.	- Efter ovisshet om tillvägagångssätt och misslyckade slag.
Droppning	- Golfaren	- För att man ska kunna fortsätta spelet i en bestämd situation.	- Man håller bollen i axelhöjd på armlängds avstånd och släpper den.	- När den ursprungliga bollen som var i spel inte kan spelas.	- På ett spelbart banområde så nära som möjligt intill en bestämd punkt där bollen hamnade t.ex. i vattenhinder (förenklad version).	- Efter att bollen är ospelbar. T.ex. då den har hamnat i ett vattenhinder p.g.a. ett misslyckat slag (förenklad version).
Grunda klubban	- Golfaren	- Att förbereda slaget. - Att få bra träff på bollen.	- Genom att sätta klubban i marken bakom bollen i linje mot spelriktning i önskad träffvinkel.		- Alla spelbara banområden förutom i bunker och vattenhinder (=hinder) där det inte är tillåtet att grunda klubban.	- Efter att man tagit stans. - Före man slår bollen (före backsvingen).
Identifiera bollen	- Golfaren (ansvaret för att spela rätt boll vilar på spelaren).	- Att kunna spela rätt boll.	- Genom att markera bollens läge, lyfta bollen och undersöka bollen (leta efter identifieringsmärke).	- Ovisshet om bollen. - Man är osäker på vem boll det är fråga om.	- Var som helst på banan.	- Efter att man har markerat bollens läge och lyft den.
Leta efter bollen	- Golfaren - Caddie - tillhörande spelarens sida.	- Att hitta bollen för att kunna fortsätta spelet.	- Genom att vidröra och böja högt gräs, vass, säv, ljung, buskar och liknande men endast i den utsträckning som behövs för att hitta och identifiera bollen (förenklad version) -Man får inte förbättra bollens läge, avsedd stans, sving eller spellinje.	- Ovisshet om var bollen är.	- Var som helst på banan (innanför de gränser som fastställts av tävlingsledningen).	- Efter ett (misslyckat) slag. - Efter att man har spelat en provisorisk boll. - Man har 5 minuter att leta efter bollen (om bollen efter det inte har hittats eller identifierats är den förlorad).

En alternativ boll kan endast spelas av en golfare och syftet med den är att kunna fortsätta spelet i en oklar situation, i stället för att till ingen nytta börja utreda den aktuella regeln på banan och möjligen stocka spelet. De viktigaste kännetecknen är metod och förhållanden. Som golfare måste man veta hur och under vilka omständigheter en alternativ boll ska spelas. Det finns åtskilliga situationer när denna regel kan bli aktuell. Därför har jag utgått från den mer allmänna omständigheten ovisshet. Som en bakomliggande grundhandling finns slaget som kompletteras med ett visst förfaringssätt. Alltså att man i en oklar situation avslutar hålet med två bollar i stället för en och att man vet vilken av de två bollarna räknas som hålresultat då regeln är utredd. Banområdet spelar inte stor roll i det här fallet. Man kan spela en alternativ boll på alla spelbara banområden, inte bara på ett visst område. Tiden uppfattar jag inte heller så påtaglig, eftersom det är svårt att tidsmässigt placera spelandet av en alternativ boll i ett sammanhang.

Droppning är också en handling som utförs då ”spelet avviker från det normala”. Syftet med droppning är liknande som i det föregående fallet, att kunna fortsätta spelet i en bestämd situation. Droppning utförs av golfaren. Det är inte tillåtet att någon annan, t.ex. att caddien skulle droppa bollen för spelaren. Även här lyfter fram kännetecknet metod och förhållanden. I denna handling används inga klubbor då den utförs genom att man håller i bollen och släpper den. Allmänna förhållanden under droppning är en ospelbar boll. Bollen kan vara ospelbar av flera orsaker, så jag har förenklat fallet genom att ta den ospelbara bollen som en utgångspunkt. Om man ur tidens synvinkel resonerar hur droppning förhåller sig till andra handlingar, kan man tänka sig att droppning utförs efter ett misslyckat slag som landat på ett ospelbart område som t.ex. i ett vattenhinder. Detta är dock inte viktigt med tanke på en förståelse för ifrågavarande regel. Banområdet har en viss betydelse eftersom det område där droppning utförs, måste vara ett spelbart område så nära som möjligt intill en bestämd punkt där bollen ”blev ospelbar”.

I början av detta kapitel dryftade jag begreppet ’adressera’ med hjälp av dess beståndsdelar ’grunda klubban’ och ’stans’. I denna analysfas har jag valt att granska handlingen grunda klubba, som ur reglernas synvinkel är intressant. Avsikten med att

grunda klubban är helt enkelt att få en bra träff på bollen så att bollen flyger dit som avsett. Denna handling utförs enbart av golfaren eftersom den hör ihop med slaget. Metoden går ut på att man sätter klubban i marken bakom bollen i linje mot spelriktning i önskad träffvinkel. Det mest intressanta kännetecknet är dock banområde: man får grunda klubban på alla spelområden, men inte i bunker och vattenhinder, vilka i golf kallas för hinder. Det här måste golfarna känna till. Tiden är inte relevant i kontexten.

Golfbollarna är ganska lika och slagspel går ut på att varje golfare spelar med sin egen boll (RFG 2007: 76). Syftet med handlingen identifiera bollen är att kunna spela rätt boll. Aktören i denna handling är golfaren som själv måste se till att han eller hon spelar rätt boll. Man utför denna handling genom att markera bollens läge (se markera bollen tabell 5), för att sedan undersöka och identifiera den. Man kan precisera allmänna förhållanden igen till ovisshet, den här gången till ovisshet om bollen. Man kan tänka sig att ovisshet om bollen kan uppstå t.ex. när två golfare spelar med en liknande boll vars identifieringsmärke är osynligt eller suddigt. Deras bollar hamnar bredvid varandra efter ett långt utslag och då kan det hända att man inte vet med vilken boll spelet ska fortsättas. Kännetecknet banområde är inte av betydelse då denna handling kan utföras var som helst på banan. Det viktigaste kännetecknet tycks vara metoden, alltså att man som golfare vet hur bollen ska identifieras. Detta betyder att också tiden har betydelse, eftersom man ska utföra handlingen markera bollen före man identifierar bollen.

Som följande handling har jag analyserat leta efter bollen. Aktören i detta fall är golfaren och caddie, som bär klubborna för golfaren. Målet med att leta efter bollen är naturligtvis att hitta bollen då den är försvunnen, så att man ska kunna fortsätta spelet. Metoden är tämligen omfattande, men viktigt ur reglernas synvinkel är att man inte får förbättra bollens läge, avsedd stans, swing eller spellinje då man letar efter en försvunnen boll. Allmänna förhållanden är ovisshet om var bollen är. Banområdet är hela banan innanför de gränser som fastställts av tävlingsledningen, men jag hävdar att man kan precisera letandet av försvunna bollar på ett sådant område, där det finns högt gräs eller där växtligheten är rikt (området ruff). Ur reglernas perspektiv är detta dock inte betydelsefullt. Tiden är däremot ett relevant kännetecken, eftersom man har bara 5 minuter att leta efter bollen. Efter det är den förlorad. Att man letar efter en boll har

också ett tidsmässigt samband till handlingen provisorisk boll (se tabell 5). Förenklat spelar man en provisorisk boll efter att man misstänker att bollen kan vara förlorad men före man går och letar efter den. Även misslyckade slag kan ofta leda till försvunna bollar, vilket för sin del föranleder handlingen leta efter bollen.

Tabell 5. Kännetecknen hos de valda regelbaserade handlingarna

Handling	Aktör	Avsikt	Metod	Förhållanden	Banområde	Tid
Markera bollen	- Golfaren	- Att markera bollens läge för att kunna återplacera den på exakt samma plats där den låg innan den lyftes.	- Genom att placera en markeringsknapp eller ett mynt rakt precis bakom bollen i linje mot hålet.	- När en boll som är i spel lyfts från marken.	- I synnerhet på green, men även på varje spelbart banområde.	- Före man lyfter bollen för: identifiering, rengöring eller lägesförbättring - Före man flyttar bollen ur vägen för de andra spelarnas slag (på green).
Passa flaggan	- Golfaren som inte själv står i tur att slå dvs. medtävlare. - Caddie	- Att visa hålets placering. - Att ge mera utrymme för bollen att gå in i hålet.	- Genom att bevaka puttning, hålla i flaggstängens och lyfta den.	- Flaggan måste vara passad eller upplyft när man putt på området green.	- Green	- Före och medan någon putt.
Provisorisk Boll	- Golfaren	- Att spara eller vinna tid i en bestämd situation (för att inte behöva gå fram och tillbaks mellan den plats varifrån det ursprungliga slaget slogs och den plats var bollen kan vara förlorad).	- Genom att informera sin medtävlare att man spelar en provisorisk boll. - Man slår ett slag.	- Ovisshet om var bollen är.	- Där det senaste slaget slogs.	- Efter att man gjort ett (misslyckat) slag och misstänker att bollen kan vara förlorad utanför vattenhinder, eller kan vara out of bounds. - Efter att medtävlaren har slagit sitt första slag. - Före man letar efter bollen.
Riktigt slag	- Golfaren	- Att träffa bollen och förflytta den enligt reglerna.	- Klubban ska svingas. - Det är inte tillåtet att fösa, skrapa eller skyffla bollen. - Bollen ska träffas med klubbhuvudet endast en gång - Man får inte ta emot fysisk hjälp	- Bollen ligger i vila. - Det är inte tillåtet att slå en boll som är i rörelse.	- Alla spelbara banområden.	- Varje spelare gör ett slag på var sin tur.
Spela bollen som den ligger	- Golfaren	- Att följa spelets grundläggande regel. - Att ta hänsyn till banan.	Genom att inte själv eller låta någon annan: förbättra bollens plats eller det läge man är i (området för avsedd stans, swing eller spellinje) - Flytta, böja eller bryta någonting som sitter fast eller växer, utom när man tar stans eller utför swing. - Pressa ner någonting med klubban. - Bygga ett underlag för stans.	- Alltid såvida inte reglerna föreskriver något annat.	- Alla spelbara banområden.	

När golfaren markerar bollen, gör han det för att kunna återplacera bollen och fortsätta spelet på exakt samma plats där den var innan den lyftes. Aktören är golfaren. Som metod används en markeringsknapp eller ett mynt som placeras bakom bollen i linje mot hålet. Som ett allmänt förhållande uppfattas situationen där en boll som är i spel, lyfts från marken. Banområdet green är primärt den plats där bollen markeras. En orsak till detta är att man ofta markerar bollens läge före man puttar, som alltid utförs på området green. Det här leder till att tidskännetecknet är relevant och omfattande. I grund och botten markerar man bollen före man lyfter den (bortsett från att man efter ett avslutat hål lyfter bollen från hålkoppen). Att bollen lyfts, kan tas som en utgångspunkt. Därefter kan man dryfta varför bollen lyfts, när den är i spel. Det mest uppenbara fallet är att man markerar bollen för att sedan lyfta den ur vägen för de andra spelarnas slag vid puttning på området green. Se dock mer om tidskännetecknet i tabell 5.

Handlingen passa flaggan är unik i fråga om kännetecknet aktör. Flaggan passas av en medtävlare eller en caddie, inte av golfaren själv, eftersom det i praktiken är omöjligt att man samtidigt skulle kunna putta och passa flaggan. Avsikten med denna handling kan tänkas vara att hjälpa golfaren som puttar och visa hålets placering, t.ex. i fall golfaren har en lång putt och inte kan se hålet om flaggan är borttagen. En annan möjlig orsak till flaggpassningen är att bollen får mer utrymme att rulla i hålet då flaggan är borttagen. Flaggan passas så att en medtävlare eller en caddie bevakar puttning genom att han håller i flaggstången och lyfter den när bollen närmar sig hålet. Puttningen uppfattar jag som allmänna förhållanden och därför skulle jag lyfta fram detta kännetecken. Flaggan måste alltid vara passad eller upplyft när någon puttar på området green. Banområdet är green eftersom hålet och flaggan alltid finns på detta område. Flaggpassningen har också ett tidsmässigt förhållande till puttning, eftersom flaggan passas både före och samtidigt som någon puttar. Man håller i flaggstången och sen när den rullande bollen närmar sig hålet, lyfter man flaggan ur vägen.

Provisorisk boll är en komplex handling som utförs enbart av golfaren, eftersom den bakomliggande grundhandlingen är slaget. Målet med provisorisk boll är förmodligen att spara eller vinna tid i en bestämd situation dvs. att inte behöva gå fram och tillbaks mellan den plats varifrån det ursprungliga slaget slogs och den plats var bollen kan vara

förlorad (se kännetecknet tid i handlingen leta efter bollen tabell 4). Man spelar en provisorisk boll genom att informera sin medtävlare om att man avser att spela en provisorisk boll och genom att slå ett slag. Förhållanden under denna handling är ovissheten om var bollen är. Detta kännetecken är viktigt. Banområdet är tämligen diffust då en provisorisk boll ska spelas från den plats där det senaste slaget slogs. Det här är dock viktig information. Tiden överensstämmer i viss mån med det allmänna förhållandet ovisshet, då en provisorisk boll spelas efter att man gjort ett slag som tycks vara förlorad eller utanför banans gräns. Dessutom spelar man en provisorisk boll före man går och letar en boll som kan vara försvunnen och ofta efter ett misslyckat slag. Också viktigt ur tidens och reglernas synvinkel är att man spelar en provisorisk boll efter att medtävlaren har slagit sitt första slag. Inte så att man omedelbart efter sitt första slag skulle spela provisorisk boll. Som regel är provisorisk boll tämligen omfattande och i synnerhet i detta fall har jag varit tvungen att förenkla den ovanstående informationen.

Slaget är den grundläggande handlingen i golf och målet med det är att förflytta bollen från punkt a till punkt b. Här granskar jag slaget som en regelbaserad handling. I RFG (2007: 74) kallas denna regel för *riktigt slag*. Aktören är förstås golfaren själv. Jag har däremot fäst vikt vid kännetecknet metod och förhållanden. Som golfare måste man veta hur man utför ett regelrätt golfslag dvs. att klubban ska svingas och att det inte är tillåtet att fösa, skrapa eller skyffla bollen. Man får inte träffa bollen flera än en gång och bollen ska dessutom träffas med klubbhuvudet, som sitter fast i skaftet. Därtill måste man vara medveten om de allmänna förhållandena. Bollen ska ligga i vila. Det är inte tillåtet att slå en boll som är i rörelse. Banområdet är inte relevant i sammanhanget eftersom slaget utförs på alla spelbara områden. Tiden verkar inte heller vara ett betydelsefullt kännetecken, eftersom man kan anta att de som spelar golf, redan i ett tidigt skede lär sig att man gör ett slag på var sin tur. Det här är en av de enklaste grundprinciperna i golf.

Den sista regelbaserade handlingen som jag analyserar är spela bollen som den ligger. Aktören är golfaren då den bakomliggande handlingen är slaget. Metoden har en avgörande roll för förståelsen av denna handling, som man även kan betrakta som en

allmän golfprincip. I stället för att visa hur man ska gå tillväga, har jag omvänt visat vad man inte får göra, när man spelar bollen som den ligger (se tabell 5). Man får inte förbättra bollens plats eller det läge man är i. Därtill får man inte t.ex. flytta, böja eller bryta någonting på banan, pressa ner någonting med klubban eller bygga ett underlag för stans. Allmänna förhållanden förstår jag så att bollen ska spelas som den ligger alltid när man är ute på banan, såvida reglerna inte föreskriver något annat. Banområdet har inte stor betydelse p.g.a. att denna handling gäller på alla spelbara banområden. Tiden spelar inte heller stor roll. Det finns inte särskilda handlingar eller händelser som skulle ha ett starkt tidsmässigt samband till att spela bollen som den ligger.

Härnäst vill jag ännu sammanfatta och lyfta fram de enligt mig relevanta känneteckenklasserna hos de granskade handlingarna, då man utgår från perspektivet förståelse för regeln ifråga och regelrätt agerande. Följande tabell (tabell 6) åskådliggör detta.

Tabell 6. Relevanta kännetecken hos de regelbaserade handlingarna

Handling	Aktör	Avsikt	Metod	Förhållanden	Banområde	Tid
Alternativ boll			x	x		
Droppning			x	x		
Grunda klubban					x	
Identifiera bollen			x			x
Leta efter bollen			x	x		x
Markera bollen			x		x	x
Passa flaggan	x			x	x	x
Provisorisk boll				x	x	x
Riktigt slag			x	x		
Spela bollen som den ligger			x	x		

Jag påstår att på basis av det valda analysperspektivet och de valda handlingarna, är metoden den viktigaste känneteckenklassen. Också förhållanden, banområde och tid är relevanta. Aktör och avsikt spelar inte stor roll.

Kännetecknet metod är relevant i 7 av 10 analyserade handlingar som finns i tabell 6. Det är svårt att dra allmänna konklusioner om metoden, men viktig är den förstås i och med att som golfare måste man exakt veta hur en viss handling ska utföras. Av betydelse är även det som inte är tillåtet (se t.ex. riktigt slag i tabell 5). Ett visst redskap är inte lika framträdande som ett visst sätt att agera (se t.ex. droppning i tabell 4). Redskapet blir uppenbart enbart i handlingen markera bollen (tabell 5), men beträffande de andra handlingarna, kunde man filosofiskt tänka sig att de utförs med hjälp av andra mer preciserade handlingar (se t.ex. passa flaggan i tabell 5). Därför är det fullt möjligt att betrakta de granskade handlingarna som sammansättningar av flera handlingar. Detta har jag upptäckt med hjälp av kännetecknet metod.

Jag anser att kännetecknet förhållande är viktigt i 7 av 10 handlingar som jag har granskat (se tabell 6). Oftast har jag kopplat ihop förhållandet med ovissheten. Som golfare hamnar man i olika spelsituationer där man inte vet, eller man är osäker på hur man ska gå tillväga (alternativ boll) eller att man inte vet vems (identifiera bollen) eller var bollen är (leta efter bollen & provisorisk boll). Hamnar man i en spelsituation som ”avviker från det normala”, måste man först inse de rådande förhållandena för att man ska kunna fortsätta spelet på ett korrekt sätt. Av denna anledning har jag lyft fram förhållandet som ett relevant kännetecken.

Kännetecknet banområde är relevant i 4 av 10 handlingar som jag har analyserat (se tabell 6). Överlag betraktar jag banområdet inte lika relevant som metod, förhållanden och tid. Man hittar dock viktiga aspekter under kännetecknet banområde. Det är i synnerhet handlingen grunda klubban som sticker ut (se tabell 4). De är inte tillåtet att grunda klubban i ett hinder, som syftar på banområdet bunker och vattenhinder. Banområdet är också uppenbart och relevant i flaggpässningen, då denna handling alltid ska utföras på området green. I bollmarkeringen och provisorisk boll (se mer i tabell 5), är banområdet av betydelse, men inte på samma sätt som i de föregående fallen.

Tidskännetecknet är väsentligt i 5 av 10 granskade handlingar (se tabell 6). Ur det korrekta agerandets synvinkel är det viktigt att tidsmässigt känna till hur en viss handling förhåller sig till en annan. Som exempel kan man ta handlingen markera bollen

och provisorisk boll. Man måste markera bollen, alltså utföra en viss handling före man kan utföra en annan (se tiden hos markera bollen i tabell 5). Det är ytterst viktigt att man markera bollen före, inte samtidigt och inte efter en viss handling. Provisorisk boll är komplex av flera olika skäl, men som golfare måste man veta när denna handling ska utföras dvs. att man efter ett slag som kan vara förlorat, spelar en provisorisk boll, men inte omedelbart, eftersom det är medtävlaren som ska slå ett slag före detta. I tabell 4 och 5 finns flera fall där tiden har en avgörande roll med tanke på att spela golf enligt dess regler (se t.ex. tiden hos leta efter bollen i tabell 4).

Som framgår av tabell 6 har jag inte lagt vikt vid kännecket aktör, förutom i handlingen passa flaggan. Jag utgår från att golfaren (med grönt kort) känner till vem som utför de analyserade handlingarna. Dessutom finns slaget med som en övergripande handling i följande handlingar: alternativ boll, grunda klubban, provisorisk boll, riktigt slag och spela bollen som den ligger. Det är allmänt känt att golfaren själv spelar bollen, inte någon annan. I denna kontext har jag inte heller sett avsikt som ett viktigt kännetecken, eftersom den information som hör ihop med denna känneteckenklass, är av den grundläggande sorten, jämfört med de andra känneteckenklasserna. Det här kan man belysa med handlingen riktigt slag, vars mål är att följa spelets regler och förflytta bollen. Sammanfattningsvis kan man påstå att i grund och botten är syftet med de granskade handlingarna att följa spelets regler och att kunna fortsätta spelet. Jag har inte hittat mer preciserade syften bakom dessa handlingar, vilka skulle ha varit av betydelse ur reglernas synvinkel.

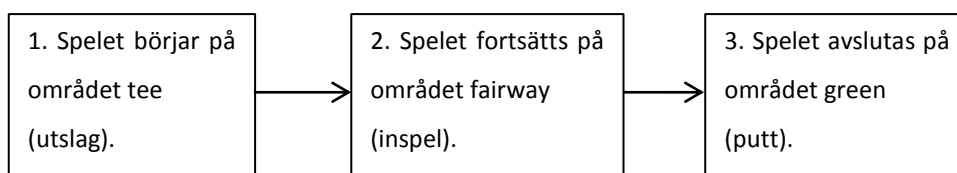
I detta avsnitt har jag fått fram mer information om ett urval regelbaserade golfhandlingar genom att ta stöd av de terminologiska analysmetoderna. Jag har hittat faktorer som är relevanta med tanke på en förståelse för reglerna, vilka leder vidare till andra dimensioner som t.ex. regelrätt agerande på banan. Resultatet indikerar att metoden är den viktigaste känneteckenklassen. Också förhållandet, banområdet och tiden har visat sig vara relevanta. Kännetecknet aktör och avsikt har fått en anspråkslös roll på grund av att jag tar för givet, att golfarna, både med grönt kort och som snart skaffar sig grönt kort, inte har lika svårt att förstå vem som utför handlingen och varför den utförs, jämfört med den information som hör ihop med de andra

känneteckenklasserna. Det valda analysperspektivet och de valda handlingarna har antagligen påverkat mina resultat, men jag håller för sannolikt att liknande tendenser skulle förekomma ifall man analyserade regelbaserade golfhandlingar ur någon annan synvinkel. I kapitel 7 diskuterar jag ytterligare mina forskningsresultat i anknytning till de frågeställningar som lagt vikt vid. Men innan jag gör detta, ska jag i det följande avsnittet ännu gå in på golfens spelförlopp med hjälp av de analyserade regelbaserade handlingarna.

6.3 Beskrivning av golfens spelförlopp

Under denna rubrik beskriver jag golfens spelförlopp och ger i mån av möjlighet några exempel på relationer som uppstår mellan de analyserade handlingarna. Som utgångspunkt tar jag spelandet av ett golfhål. Målet med det här avsnittet är att skildra golfspelandet och på det sättet ge mer information om de regelbaserade handlingar som utförs på banan. Att skildra golf genom att enbart diskutera kännetecknen hos vissa golfhandlingar, är svårt. Att visa hur spelandet av ett golfhål kan gå till, borde ge en bättre uppfattning om golfandet.

Känneteckenanalysen i avsnitt 6.2 gav mig information om relationerna mellan de valda handlingarna. Relationerna är mångfasetterade och jag ska först ge kontext genom att diskutera golfspelandet på den absolut enklaste nivån. Följande figur (figur 11) åskådliggör detta.

Figur 11. Golfspelandet på den allmänna nivån

Golfens spelförlopp tenderar att följa ett vedertaget mönster: utslag, inspel och putt. På

området tee gör man ett utslag som landar på området fairway. Man fortsätter genom att göra ett inspel som når området green. På green avslutar man hålet genom att slå bollen i hålet. Man kunde gemensamt beteckna dessa handlingar som ett tillvägagångssätt som används för att få bollen från punkt A till punkt B, dvs. från tee till hålet. Det är fråga om en regelbundenhet eftersom handlingen utslag, inspel och putt nästan alltid förverkligas under spelandet av ett hål. Det finns några undantagsfall som t.ex. när någon gör hole-in-one, som menar att man slår bollen i hålet med ett slag. I detta fall är det enbart handlingen utslag som förverkligas. Ett annat undantagsfall går till så att man efter ett utslag gör ett inspel som går rakt i hålet. Det sista exemplet går ut på att man gör ett utslag som landar på området green, där man sedan puttar bollen i hålet. I detta fall uteblir handlingen inspel.

Det egentliga golfandet är dock betydligt svårare. Golfens oförutsägbara natur, spel och väderförhållandena samt golfarens egna kunskaper, är några faktorer som gör det svårt att exakt visa hur golfspelandet går till. Vissa stereotypiseringar och bortfall av information kan inte undvikas (t.ex. vad plikten är ifall reglerna bryts). I det följande försöker jag i alla fall beskriva spelandet av ett golfhål så realistiskt som möjligt. Jag tar med de regelbaserade handlingar som jag analyserade i avsnitt 6.2 och placerar dem i sammanhanget. Därtill ger jag några exempel på relationer som finns mellan dem.

Jag anser att det bästa sättet att skildra golfspelandet är att betrakta det som en process, vilket betyder att tiden dvs. temporala begreppsrelationer lyfts fram. Temporal begreppsrelation grundar sig på tidsaspekten och relationen mellan referenter som jämförs (Nuopponen 1994: 92). I avsnitt 6.2. betonade jag metoden som ett relevant kännetecken för det korrekta golfspelandet. I den här analysen har jag dock inte kunnat lägga stor vikt på den, eftersom den skulle ha gjort min beskrivning alldeles för komplicerad.

Spelet vid hålet börjar på området tee där golfaren gör ett utslag, som landar på fairwayn. Utslaget, liksom alla andra slag, ska alltid utföras enligt reglerna dvs. man ska slå ett riktigt slag. Vid utslag på området tee är det tillåtet att grunda klubban. Bollen är i spel efter man gör det första slaget på området tee. ”Den förblir *i spel* tills den hålats,

utom när den är *förlorad*, *out of bounds*, eller lyft” (RFG 2007: 29). Mellan denna tidsaxel ryms de flesta golfhandlingarna. Handlingen *spela bollen* som den ligger, liksom *riktigt slag*, betraktar jag här som generella golfregler/principer som alltid ska följas då bollen är i spel. Man kan inte ge en närmare tidsmässig precisering för dessa.

Nu när bollen är i spel, är det många olika handlingar som utförs innan den är hålad. Därtill finns det många olika faktorer som inverkar på dessa. T.ex. då spelet, av flera olika skäl, avviker från det ideala (utslag – inspel – putt), är det möjligt att handlingen *alternativ boll*, *identifiera bollen*, *leta efter bollen* och *provisorisk boll* förverkligas. De här bildar sin egen grupp p.g.a. att de har ett gemensamt kännetecken, ovisshet. Man utför dem då man är osäker på det rätta tillvägagångssättet (*alternativ boll*), då man är osäker på sin boll (*identifiera bollen*), då man inte vet var bollen är (*leta efter bollen* & *provisorisk boll*). Ett annat gemensamt kännetecken för de här handlingarna är kausaliteten och tiden. Misslyckade slag är en förklaring till detta. Ofta leder misslyckade slag till ovisshet. Detta menar att de handlingar som hör ihop med ovissheten (de ovanstående handlingarna) förverkligas. Relationen mellan misslyckade slag och *alternativ boll*, *identifiera bollen*, *leta efter bollen* och *provisorisk boll* (som en grupp) är därmed både kausal och temporal. Annars är det svårt att placera handlingen *alternativ boll*, *identifiera bollen*, *leta efter bollen* och *provisorisk boll* på tidsaxeln.

Jag fortsätter min beskrivning av spelandet av ett golfhål så att efter det första slaget (utslag), slår spelaren ett misslyckat slag, som kan vara försvunnen. Därför spelar han en *provisorisk boll*. Detta gör han innan han går och letar efter den möjligen försvunna bollen (se kännetecknet tid hos *leta efter bollen* och *provisorisk boll* i tabell 4 och 5). Relationen mellan handlingen *provisorisk boll* och *leta efter bollen* är därmed temporal. Efter att spelaren lyckas hitta sin boll, ska han i enlighet med RFG (2007: 108) ”ge upp den provisoriska bollen”. Han fortsätter alltså spelet från den plats där den var försvunnen, utan plikt. Nu gör han följande slag som landar i ett vattenhinder. Detta leder till att bollen är ospelbar, vilket för sin del leder till handlingen *droppning* med ett pliktslag. Relationen mellan det misslyckade slaget och *droppning* är kausal och temporal. Efter *droppning* utförs följande slag, som återigen är misslyckat. Den här

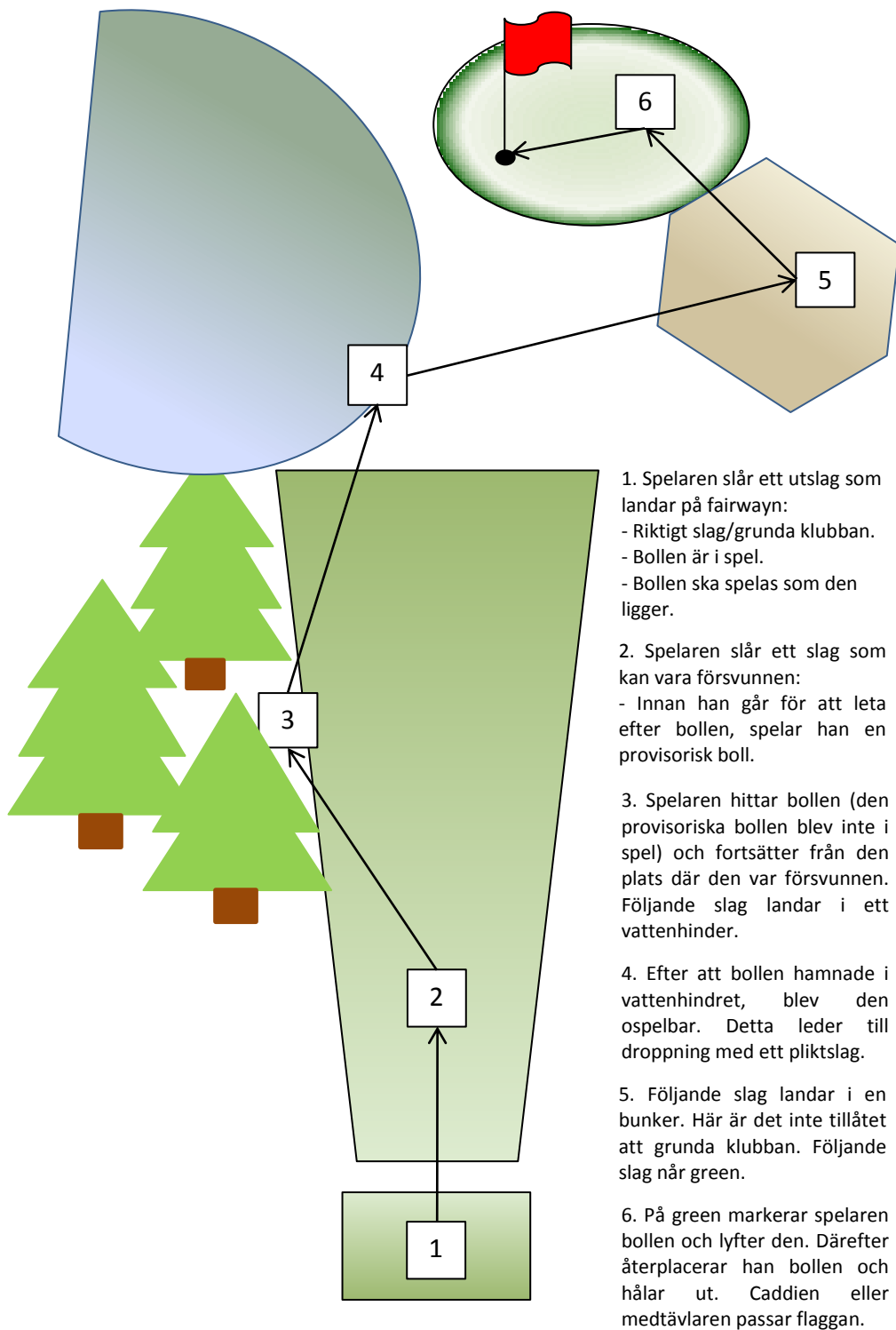
gången hamnar bollen i en bunker som ligger bredvid green. När man slår ett slag från bunker, som faller under begreppet 'hinder', får man inte grunda klubban. Detta är relevant information med tanke på ett regelrätt förfarande.

Slaget från bunkern når green, som är det ställe där spelandet av ett golfhål avslutas. Handlingen *markera bollen* och *passa flaggan* förverkligas här. Bollen markeras i synnerhet på green och det är obligatoriskt att passa flaggan på green, när någon putt. Relationen mellan dessa handlingar och green är *aktivitet – plats*. Bollen ska markeras och lyftas ur vägen för de andra spelarnas slag. Relationen mellan handlingen *markera bollen*, *lyfta*, *återplacera* och *puttning* är *temporal*, men även *instrumentell* (bollen markeras med ett mynt eller liknande). (Nuopponen & Pilke 2010: 208)

Puttning hör ihop med flaggpasningen och relationen mellan dem är temporal. Då golfaren putt, måste golfaren som inte står i tur att slå eller caddien passa flaggan. Golfaren gör en putt, bollen närmar sig hålet och den som passar flaggan, lyfter flaggstången och bollen rullar i hålet. Golfaren har hålat ut och fått ett hålresultat på basis av antalet utförda slag (+eventuella pliktslag).

I den föregående golfbeskrivningen har jag för det mesta utgått från dåligt spelande (misslyckade slag), eftersom jag på detta vis har lyckats placera de analyserade handlingarna (avsnitt 6.2) på golfbanan och på tidsaxeln. Men som golfexperterna McCord & Huggan (1996: 10) konstaterar, är det själva spelaren som med sitt eget spel kan styra spelförloppet under en runda golf dvs. en skicklig golfare spelar inte som spelaren i min beskrivning.

I min golfbeskrivning har jag inte närmare kunnat visa och förklara varför en viss golfregel kan anses vara svårförståelig liksom i avsnitt 6.2. Det har visat sig vara omöjligt att beakta alla möjliga faktorer och samtidigt skildra spelandet av ett golfhål. Min skildring har i alla fall gett mer informationen om när och var de analyserade handlingarna förverkligas. Följande figur (figur 12) är en grafisk återgivning av det ovan beskrivna golfscenariot i förkortad form.

Figur 12. Det ovanbeskrivna golfscenariot i förkortad version ur ett fågelperspektiv

7 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Det är lätt att föreställa sig golf som ett spel där man slår en hel del bollar hit och dit. Den som närmar sig detta spel genom att spela eller undersöka det inser dock snabbt att golf är ett avancerat, mångfasetterat och regelbaserat spel. I denna avhandling har jag undersökt golf och dess regler ur ett terminologiskt perspektiv. Detta har gett mig nya insikter om spelet både på en övergripande nivå (kapitel 4 & 5) och på en mer detaljerad nivå (kapitel 6). I detta kapitel sammanfattar jag det som jag gjort och analyserat inom ramarna för undersökningen.

Målet med denna studie var att undersöka och skildra golf och dess regler samt att hitta förklaringar till följande frågeställningar: Vad kan en terminologisk studie berätta om golf och dess regler? Vilka faktorer kan ligga i grunden för reglers komplexa karaktär? Hur och i vilken kontext kunde man ha nytta av denna studie?

För det första vill jag påpeka att de terminologiska metoderna har visat sig vara tillämpbara inom området golf. Som rättesnöre har jag tillämpat Nuopponens & Pilkes (2010: 24) beskrivning av begreppsanalysen med några egna lösningar. Begreppsanalysen gav mig en bra översikt över golfens begreppssystem (kapitel 5), vilket sedan hjälpte mig att inrikta mig på ett urval regelbaserade handlingar (kapitel 6). Förutom att ha använt begreppsanalysen som en övergripande metod, har jag tillämpat känneteckenanalys för fackspecifika handlingar (Pilke 2000: 154–160). Denna metod använde jag, med egna justeringar, för att skapa en golfindelning (kapitel 4) och då jag analyserade ett urval regelbaserade golfhandlingar, med målet att hitta mer ingående förklaringar till mina frågeställningar (kapitel 6).

Golf kan studeras ur flera synvinklar, men utgående från golfbegreppets kännetecken fick jag fram att golf består av delområdena aktör, golfhandlingar, spelredskap, golfbana, regler och principer samt spelpåverkande faktorer (avsnitt 4.1). Regler och principer såg jag som ett överordnat element, som styr allt det som görs på banan. Dessa delområden har jag även betraktat som begreppskategorier (avsnitt 5.1). Det finns

ungefär 600 golfbegrepp som kan placeras i de här kategorierna. De ungefär 600 golfbegreppen leder till att golfens begreppssystem är en invecklad helhet. I avsnitt 5.2 skildrade jag denna helhet ur ett allmänt perspektiv. Jag insåg att det är svårt att betrakta den som ett enda system, då olika synvinklar och begreppsrelationer överlappar varandra. Därför anser jag att det är bra att göra avgränsningar och behandla golf endast ur ett fåtal synvinklar, ifall man är intresserad av att undersöka något specifikt. I avsnitt 5.3 beskrev jag kort de mest centrala begreppsrelationerna i golf. Aktivitetsrelationerna fungerar väl då man rör sig på en övergripande nivå och ser golf som en aktivitet.

Att jag först bekantade med golfbegreppet ur ett brett perspektiv (kapitel 4 & 5), hjälpte mig att inrikta mig på 10 regelbaserade golfhandlingar (kan även betraktas som enskilda golfregler), vilka för sin del hade en starkare anknytning till mina forskningsfrågor, än det som jag behandlade i kapitel 4 och 5. I kapitel 6 analyserade jag dessa med hjälp av känneteckenanalys för fackspecifika handlingar (Pilke 2000: 154–160). Jag preciserade Pilkes känneteckenklasser till underklasser som t.ex. plats-banområde. Denna analysfas visade sig att kännetecknen metod, förhållanden, banområde och tid är relevanta med tanke på en förståelse av regeln ifråga, vilket man vidare kan härleda till att de har betydelse för det regelrätta agerandet på banan, varför reglerna kan uppfattas som svårförståeliga dvs. de ger en förklaring till min frågeställning: Vilka faktorer kan ligga i grunden för reglers komplexa karaktär? Man kunde utveckla denna analysmetod på det sättet att man mer ingående skulle utreda vad plikten är, ifall man bryter mot regeln i fråga och på vilket sätt de tre olika nivåerna *får*, *bör* och *skall*, som nämns i RFG (2007: 15), syns och påverkar reglerna.

Som hypoteser (avsnitt 1.1) antog jag att golfbegreppens kännetecken och relationer mellan begreppen är komplexa, vilket jag baserade på mina tidigare terminologiska studier av discgolf (Väätänen 2007) och på min förhandsuppfattning om golf som ett avancerat och omfattande spel. På en övergripande nivå hade jag helt rätt, men före de analyserade handlingarna (kapitel 6) och det valda analysperspektivet (avsnitt 6.2), kunde jag inte förutse att kännetecknet metod skulle vara så relevant. Trots att jag inte analyserade begreppsrelationerna i detalj, fick jag dock fram information, som

åtminstone visar att de är rikt nyanserade.

Den här terminologiska studien ger information om golf och dess regler både på ett allmänt plan (golfens begreppssystem kapitel 5) och på en mer detaljerad nivå (enskilda golfregler/golfhandlingar i kapitel 6). Man kan ha nytta av studien på flera olika sätt. För det första kunde man använda den som basinformation, ifall man undersöker golf ur någon annan synvinkel än den infallsvinkel som jag har utgått ifrån. Dessutom kan jag tänka mig att i kontexten popularisering och nybörjare, behöver golfkommunikationen fungera effektivt. I bästa fall kan golftermistor och begreppsdefinitioner vara effektiva när man ska lära sig spelets regler. Jag kunde t.ex. fortsätta denna studie genom att ännu mer gå in på reglerna via handlingar, som eventuellt skulle leda till termlistor och grafiska illustrationer av det som sker på banan. Detta kunde man tillsammans med golfexperterna diskutera, och precisera till faktorer som vållar problem på banan ur det rätta agerandets synvinkel.

Jag hävdar att den som behärskar golfbegreppen och relationerna mellan dem, också har goda möjligheter att förvalta den information som finns i reglerna dvs. kan spela golf enligt dess regler. Denna terminologiska studie indikerar att golf är ett avancerat och regelbaserat spel samt att en förståelse för spelet och dess regler förutsätter insikter om golfbegreppen och spelets begreppssystem. Dessutom visar den på en mer detaljerad nivå hur det regelrätta agerandet på banan är förknippad med vissa känneteckenklasser hos ett urval golfhandlingar.

KÄLLOR

Undersökningsmaterial

Svenska Golfbundet (2010). *Regler för golfspel 2008–2011*. 31:a utgåvan. Uppsala. Wikströms Tryckeri AB. http://www.egr.se/reglerforgolf20111_korr.pdf

Svenska Golfbundet (2008). *Golfens ABC. Din vägledning till roligare golf*. [DVD]. SGF Affärsutveckling AB.

Litteraturlista

British golf museum (2010). *Museum*. Citerat 12.4.2010:
http://www.britishgolfmuseum.com/the_first_rules_of_golf.htm (källan inte tillgänglig)

British golf museum (2012). *Origins of Golf*. Citerat 14.5.2012:
<http://www.britishgolfmuseum.co.uk/collections/origins-of-golf>

Discgolfsverige (2012). *Introduktion*. Citerat 17.4.2012:
<http://www.discgolfsverige.se/discgolf/discgolf.aspx>

EPGA European Golf Association (2010). *Statistics*. Citerat 19.4.2012:
<http://www.ega-golf.ch/050000/050307.asp>

Finska Golfbundet (2010a). *Golfin sanasto*. Citerat 11.2.2010:
http://www.golf.fi/portal/golf_a-o_valikko/golf_a-o/golfin_sanasto (källan inte tillgänglig)

Finska Golfbundet (2010b). *Golfkenttä*. Citerat 16.2.2010:
http://www.golf.fi/portal/golf_a-o_valikko/golf_a-o/golfkenttä (källan inte tillgänglig)

Grönt kort – Golfens nybörjarutbildning (2012). *När får jag Grönt Kort*. Citerat 17.4.2012:
<http://iof4.idrottonline.se/SISUIdrottsbocker/Produktwebbar/GrontKort/GrontKort-utbildningen/NarfarjagGrontKort/>

Laurén, Christer & Marianne Nordman (1987). *Från kunskapens frukt till Babels torn. En bok om fackspråk*. Upplaga 1:1. Malmö.

Laurén, Christer, Johan Myking, Heribert Picht med bidrag av Anita Nuopponen & Nina Puuronen (1997). *Terminologi som vetenskapsgren*. Lund: Studentlitteratur.

- McCord, Gary & John Huggan (1996). *Golf För Dummies*. Stockholm: Graphic Systems.
- Nordman, Marianne (1992). *Svenskt fackspråk*. Lund: Studentlitteratur.
- Nordman, Marianne (1994). *Minilekter. Om de små texternas språk*. Vaasan yliopiston julkaisuja, Tutkimuksia, = ISSN 0788–6667; No 178. Språkvetenskap 23
- Nuopponen, Anita (1994). *Begreppssystem för terminologisk analys*. Acta Wasaensia No 38. Språkvetenskap 5. Vasa: Universitas Wasaensis.
- Nuopponen, Anita (2007). Terminological modelling of processes: an experiment. In B.E. Antia (ed.), *Indeterminacy in Terminology and LSP: Studies in honour of Heribert Picht*, 199–213. John Benjamins.
- Nuopponen, Anita & Nina Pilke (2010). *Ordning och reda. Terminologilära i teori och praktik*. Nordstedts.
- Pilke, Nina (2000). *Dynamiska fackbegrepp. Att strukturera vetande om handlingar och händelser inom teknik, medicin och juridik*. Acta Wasaensia No 81. Språkvetenskap 15. Vasa: Universitas Wasaensis.
- R&A Royal and Ancient Club of St. Andrews (2010a). *The Royal and Ancient Golf Club*. Citerat 11.3.2010:
<http://www.randa.org/en/Our%20Heritage/The%20Royal%20and%20Ancient%20Golf%20Club.aspx>
- R&A Royal and Ancient Club of St. Andrews (2010b). *Rules and Amateur Status*. Citerat 3.3.2010:
<http://www.randa.org/en/Rules%20and%20Amateur%20Status.aspx>
- R&A Royal and Ancient Club of St. Andrews (2011). *The Golf Course*. Citerat 13.2.2011:
<http://www.randa.org/en/Playing-Golf/The-Golf-Course.aspx>
- Svenska Golf förbundet (2012a). *Börja spela golf*. Citerat 17.4.2012:
<http://www.golf.se/Spela/Borja-spela-golf/>
- Svenska Fotbollförbundet (2010). *Spelregler för fotboll 2010*. Citerat 28.4.2010:
http://svenskfotboll.se/ImageVault/Images/id_39447/ImageVaultHandler.aspx
- TSK Tekniikan Sanastokeskus (1988). *Sanastotyön käsikirja: soveltavan terminologian periaatteet ja työmenetelmät*. Helsinki: Tekniikan Sanastokeskus r.y.

- TSK Terminologicalentralen (2010a). *Sanastotyö – mitä, miksi ja kenelle?* Citerat 3.3.2010:
http://www.tsk.fi/tsk/sanastoty%C3%B6_mit%C3%A4%2C_miksi_ja_kenelle%3F-8.html
- TSK Terminologicalentralen (2010b). *Terminologian sanasto*. Citerat 4.3.2010:
<http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/TerminologianSanasto.pdf>
- TSK Terminologicalentralen (2010c). *Sanastokeskus TSK ry*. Citerat 4.3.2010:
http://www.tsk.fi/tsk/sanastokeskus_tsk_ry-29.html
- TNC Terminologicalentrum (2010). *Förstasidan*. Citerat 4.3.2010:
<http://www.tnc.se/>
- Väätänen, Timo (2007). *Begrepp och termer inom discgolf*. Kandidatavhandling i svenska språket. Vasa universitet.